

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Обліку та аудиту
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **«Організація і методика обліку та аудиту безготівкових грошових коштів (на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод»)»**

ШИФР КРМ.ОтаА.1.929-03.1.2

Здобувач: _____ **Побожий Ю.О.**

Керівник: _____ **д.е.н., проф. Купріна Н.М.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "12" грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – *Економіки бізнесу і контролю*
Кафедра – *Обліку та аудиту*
Ступінь вищої освіти – *другий (магістр)*
Спеціальність – *071 «Облік і оподаткування»*
Освітня програма – *«Облік і аудит»*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри обліку та аудиту

« ____ » _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувачки

Юлії ПОБОЖИЙ

-
1. Тема роботи: *«Організація і методика обліку та аудиту безготівкових грошових коштів (на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)»*
Затверджена наказом від 01 грудня 2022 р. наказ № 929-03
 2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *8 грудня 2023 р.*
 3. Вихідні дані до роботи: *Звітні дані про діяльність підприємства за 2019-2021р.р.*
-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: *Сутність, значення, класифікація та законодавча база обліку і аудиту безготівкових грошових коштів підприємства. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2020-2021 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку, аналізу і аудиту об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.*
-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) *таблиць – 29 , рисунків –5 .*

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2023 р.**

Керівник _____ Купріна Н.М.

Завдання прийняв до виконання _____ Побожий Ю.О.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	12.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку, аналізу і аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.10.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувач-магістр _____ Побожий Ю.О.

Керівник роботи _____ Купріна Н.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аудиту
безготівкових грошових коштів (на прикладі
ТОВ «Вознесенський коньячний завод»)

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та аудиту безготівкових грошових коштів на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод» й розробка пропозицій та рекомендацій щодо їх удосконалення з метою підвищення ефективності функціонування підприємства.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів: у першому розділі розглядаються теоретичні питання сутності та класифікації безготівкових грошових коштів підприємства відповідно до праць вчених та П(С)БО, інших законодавчих актів і нормативних документів, а також особливості документального та фінансового обліку безготівкових розрахунків та руху безготівкових грошових коштів, методики проведення аудиту безготівкових розрахунків на підприємстві. У другому розділі проведено фінансово-економічний аналіз за 2020-2021 рр., сформовані обґрунтовані висновки. У третьому розділі розглянуто та досліджено особливості організації бухгалтерського обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», фінансовий облік безготівкових і економічний аналіз грошових коштів, складено аудиторський висновок на прикладі фінансової звітності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2021 рр.

У висновках і пропозиціях за результатами дослідження в кваліфікаційної роботи сформульовані рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку, проведення аудиту безготівкових грошових коштів та економічного аналізу в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	–	89 с.
таблиць	–	29
рисуноків	–	5
додатків	–	2

ЗМІСТ

с.

ВСТУП.....	6
1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ І АУДИТУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Сутність і класифікація грошових коштів та безготівкових розрахунків, їх нормативне забезпечення організації обліку	9
1.2. Синтетичний облік руху безготівкових грошових коштів підприємства.....	23
1.3. Методика аудиту безготівкових грошових коштів підприємства.....	30
Висновки до першого розділу.....	36
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД».....	38
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	38
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	42
2.3. Аналіз фінансового стану підприємства	46
Висновки до другого розділу.....	57
3. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ В ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД».....	60
3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	60
3.2. Фінансовий облік безготівкових грошових коштів на підприємстві.....	68
3.3. Аудит безготівкових розрахунків і аналіз грошових коштів підприємства.....	72
3.3.2. Аналіз грошових коштів підприємства.....	72
3.3.1. Аудиторський висновок.....	75
Висновки до третього розділу.....	82
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

Актуальність теми. В Україні більшість розрахунків здійснюється у безготівковій формі: зобов'язання платника (покупця, замовника, і іншого споживача) розрахуватись з своїм контрагентом за поставлену йому продукцію (виконану роботу, надані послуги) виникає в наслідок укладення відповідного договору поставки, купівлі-продажу тощо. Існування цього зобов'язання базується на відповідному виконанні отримувачем засобів (постачальником, підрядчиком, виконавцем тощо), свого зобов'язання по цьому договору, яке є зустрічним по відношенню до зобов'язання платника. Безготівковий грошовий обіг – це рух грошових коштів без використання готівкових грошових знаків шляхом перерахування сум за рахунками в банках чи зарахування взаємних вимог. У безготівковому обігу гроші функціонують як засіб платежу, бо є певний проміжок часу між одержуванням товарів та оплатою їх.

Сутність та підходи до класифікації категорії «Грошові кошти» відповідно до нормативно-правових актів, що регулюють їх оподаткування та бухгалтерський облік в усіх суб'єктах господарювання, за формами фінансової звітності регулюються Національним Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів».

Антонюк О.П., Базилінська О.Я., Барабаш Н.С., Білик Н.С., Бойчик І.М., Болюх М.А., Бутиненць Ф.Ф., Гадзевич О.І., Загородній І.Г., Ізмайлова К.В., Кіндрацька Г.І., Ковальчук І.В., Кулаковська Л.П., Купріна Н.М., Лишиленко О.В., Мельник В.М., Мец В.О., Мних Є.В., Піча Ю.В., Подольська В.О., Стельмах М.В., Ступницька Т.М., Тарасенко Н.В., Цал-Цалко Ю.С., Череп А.В., Чернелевський Л.М., Черниш С.С., Чумаченко М.Г., Цал-Цалко Ю.С., Шеремет О.О. та ін досліджували питання бухгалтерського обліку безготівкових грошових коштів і розрахунків, проведення їх аудиту та економічного аналізу грошових коштів, але потребують додаткових досліджень

з метою поліпшенні організації їх обліку і аудиту, проведення аналізу в системі управління підприємством. Все вище наведене підтверджує актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку та аудиту безготівкових грошових коштів на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод» й розробка пропозицій та рекомендацій щодо їх удосконалення з метою підвищення ефективності функціонування підприємства.

Задачами дослідження в кваліфікаційній роботі є:

- вивчення сутності грошових коштів та безготівкових розрахунків, їх класифікації відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, трактувань науковців і відповідно до нормативних та законодавчих актів, регулюючих діяльність підприємства, організації бухгалтерського обліку та проведення аудиту;
- дослідження особливостей документального оформлення руху та фінансового обліку безготівкових грошових коштів підприємства;
- дослідження особливості сучасної методики проведення аудиту безготівкових грошових коштів та безготівкових розрахунків, складання аудиторського висновку;
- дослідження особливостей організації бухгалтерського обліку, фінансового обліку безготівкових грошових коштів, проведення економічного аналізу грошових коштів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» та аудиту відображення у фінансової звітності за 2020-2021 рр.;
- розробка заходів щодо вдосконалення ведення бухгалтерського обліку і аудиту безготівкових грошових коштів, проведення їх економічного аналізу в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження в даній кваліфікаційній роботі є безготівкові грошові кошти підприємства, а предметом дослідження – облік і аудит безготівкових грошових коштів підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувалися методи: аналізу, синтезу і класифікації – для деталізації і вивчення об'єкта дослідження (сутності та класифікація економічної категорії «грошові кошти», «Безготівкові грошові кошти», «безготівкові розрахунки»); статистичні та аналітичні розрахунки, абсолютних та відносних величин, порівняння, синтез – для проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства, його показників діяльності, узагальнення аспектів методики фінансового обліку а аудиту об'єкту дослідження – безготівкових грошових коштів підприємства; групування – для визначення класифікації економічних категорій «грошові кошти» і «безготівкові розрахунки», дослідження їх документального відображення в обліку і формування кореспонденції рахунків; графічний – для зображення проведених результатів дослідження кваліфікаційної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів в даній класифікаційній роботі полягає в розробці напрямів вдосконалення бухгалтерського обліку, фінансово-економічного аналізу та аудиту безготівкових грошових коштів на прикладі діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» та застосування на ньому результатів проведеного дослідження.

Публікації. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційної роботи, були опубліковані у 2 тезах у збірниках наукових праць (в тому числі 1 у співавторстві) та пройшли апробацію на наукових студентських конференціях: на IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 20-21 жовтня 2022 року (секція кафедри обліку та аудиту), в ОНТУ, м. Одеса; на XI Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року «Особливості аналізу доходів діяльності підприємств харчової промисловості в сучасних умовах», в ОНТУ, м. Одеса.

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи становить 89 стор., містить 29 таблиць, 5 рисунків, 2 додатки на 7 стор., список використаних джерел з 51 найменувань на 4,5 стор.

1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ І АУДИТУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність і класифікація грошових коштів та безготівкових розрахунків, їх нормативне забезпечення організації обліку

В Україні більшість розрахунків здійснюється у безготівковій формі. Широке розгалуження господарських зв'язків, територіальна віддаленість підприємств, розвинута мережа банківських установ сприяли розвитку саме безготівкових розрахунків. Зобов'язання платника (покупця, замовника, і іншого споживача) розрахуватись з своїм контрагентом за поставлену йому продукцію (виконану роботу, надані послуги) виникає в наслідок укладення відповідного договору поставки, купівлі-продажу, підяду, тощо. Існування цього зобов'язання базується на відповідному виконанні отримувачем засобів (постачальником, підрядчиком, виконавцем тощо), свого зобов'язання по цьому договору, яке є зустрічним по відношенню до зобов'язання платника [35].

Наше дослідження показало [41], що безготівковий грошовий обіг – це рух грошових коштів без використання готівкових грошових знаків шляхом перерахування сум за рахунками в банках чи зарахування взаємних вимог. У безготівковому обігу гроші функціонують як засіб платежу, бо є певний проміжок часу між одержуванням товарів та оплатою їх [18].

Грошові кошти – найліквідніші активи підприємства які включають готівку в касі, кошти на рахунках в банках, електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі, депозити до запитання та кошти в дорозі. Грошові кошти та їх еквіваленти – кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, як показало наше дослідження [41], а також еквіваленти грошових коштів. Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості [17].

Наше дослідження показало [41], що існує велика кількість підходів до визначення сутності поняття «грошові кошти» не тільки в публікаціях вчених, але й відповідно до нормативно-правових актів в залежності від галузі економічних знань та поставлених завдань дослідження:

– грошові кошти – «форма існування грошей, використовується як засіб обігу та платежу, грошові знаки національної валюти України – банкноти і монети, в тому числі пам'ятні та ювілейні монети, що знаходяться обігу і є дійсними платіжними засобами» [17];

– грошові кошти – «касова готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти [17];

– грошові кошти – «це доходи і надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємства, організації, установи у банках і використовуються для забезпечення їх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків» [35];

– грошові кошти – «це кошти в касі, електронні гроші, кошти на поточних та інших рахунках у банках, в акредитивах, у підзвітних осіб та на депозитах до запитання, які можуть бути використані у будь-який момент для проведення розрахунків в процесі здійснення господарських операцій» [18];

– грошові кошти – «це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання» [8];

– грошові кошти – «складаються з готівки в касі і депозитів до запитання»[7].

З метою складання фінансової звітності підприємства, грошові кошти класифікуються за окремими елементами обліку відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [8] – за Формою №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (рис. 1.1).

Відповідно до Форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» [8] грошові кошти поділяють на: безготівкові кошти (рахунки в банках), готівку та інші гроші кошти та їх еквіваленти, як показало наше дослідження [41].

Рис. 1.1 – Класифікація грошових коштів за НП(С)БО 1*

*Складено на підставі джерела [8]

Безготівкові розрахунки – розрахунки, що проводяться грошовими коштами без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обігу. Безготівкові розрахунки поділяються на міжбанківські та міжгосподарські, які обслуговують, відповідно, відносини між банками та між клієнтами банків. Перевагами безготівкового обігу перед готівковим є [18]:

- прискорюється обіг грошових коштів господарських суб'єктів;
- значно скорочуються суспільні витрати обігу;
- збільшуються можливості держави щодо регулювання грошової сфери

тощо.

Безготівкові розрахунки є розрахунками (платежами) за продукцію та послуги здійснюються двома основними способами [5]:

- акцептно-інкасовим, коли поставка передує оплаті
- акредитивним, коли оплата передує відправленню продукції.

Акцепт у даному разі виступає як згода на оплату розрахункових документів. Інкасо – це банківська розрахункова операція, завдяки якій банк одержує гроші за дорученням клієнта і зараховує ці гроші на його банківський рахунок на підставі поданих розрахункових документів. Акредитив – це розрахунковий документ, за яким один банк доручає іншому здійснити за рахунок спеціально заброньованих для цього грошових коштів оплату товарно-транспортних документів за відвантажені чи надані послуги [5].

Дослідження показало [41], що існує безліч підходів до визначення сутності поняття «безготівкові розрахунки» вітчизняними вченими та трактувань в нормативних документах:

– «перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки одержувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки одержувачів коштів» [5];

– розрахунки, що проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обігу [20];

– «платежі, які здійснюються шляхом перерахування з рахунку платника на рахунок кредитора у банках без використання грошових купюр» [20];

– «перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, внесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів» [35].

Проведене дослідження показало [41], що в бухгалтерському обліку вчені трактують сутність поняття «безготівкові розрахунки» відповідно до Інструкції «Про безготівкові розрахунки в національній валюті» №44 від 25.05.2021р. зі змінами [5].

Безготівкові розрахунки здійснюються за двома основними грошовими потоками [18]:

– по-перше, надходження грошових коштів на рахунок;

– по-друге, витрачання коштів з рахунку.

Безготівкові розрахунки між підприємствами, організаціями та установами всіх форм власності, підприємствами без створення юридичної особи і фізичними особами здійснюються у національній валюті України через банки шляхом перерахування коштів з рахунку платника на рахунок одержувача коштів. Кошти з рахунку клієнта списуються за розпорядженням його власника, крім випадків, у яких чинним законодавством передбачене безспірне стягування та безакцептне списання коштів. Розрахункові документи приймаються банком до виконання тільки в межах наявних на рахунку клієнта коштів. Платежі одного клієнта за рахунок коштів іншого не допускається [19].

Господарські суб'єкти самостійно обирають форми розрахунків та вказують їх при укладенні договорів. Установи банків здійснюють контроль за додержанням правил розрахунків, а також за станом розрахунків підприємств. Підприємства (платники та одержувачі коштів) зі свого боку також мають контролювати проведення безготівкових розрахунків. Народногосподарське значення безготівкових розрахунків полягає у прискоренні обігу грошових і фінансових коштів, забезпеченні в максимально короткий час грошової компенсації виробникам – власникам поставленої продукції, виконаних робіт і наданих послуг. Прискорення міжгосподарських розрахунків важливе як з мікро -, так із макроекономічної точок зору [20].

Безготівковий оборот грошей має ряд переваг у порівнянні з готівковим обігом [19]:

- «по-перше, при використанні безготівкових грошей відпадає потреба у витратах на друкування грошових знаків, їх транспортування і зберігання;
- по-друге, розрахунки здійснюються через банківські установи, і за умови їх стабільності і високо рівня технічного оснащення суттєво прискорюють платіжний оборот;
- по-третє, з точки зору державного контролю за грошовим оборотом безготівкові розрахунки дозволяють контролювати законність грошових операцій, виявляють приховані доходи суб'єктів підприємницької діяльності. Тому більше 90% всієї грошової маси у розвинутих ринкових країнах складають безготівкові (депозитні) гроші».

Специфіка принципів безготівкових розрахунків відображає реальний стан національної економіки (криза, депресія, пожвавлення, піднесення). Принципи безготівкових розрахунків – це вихідні положення які визначають конкретний економічний зміст способів і форм розрахунків. У міру реальних ринкових змін в економіці змінюється також принципи організації безготівкових розрахунків, виникають і формуються нові принципи. Недотримання принципів організації безготівкових розрахунків призводить до

кризи всієї системи розрахунків (платіжної кризи). Дослідження показало, що виділяються такі основні принципи організації безготівкових розрахунків [20]:

1. Грошові кошти всіх господарських суб'єктів (як власні, так і залучені) підлягають обов'язковому зберіганню на розрахункових, поточних та інших рахунках в установах банків. При кризовому стані економіки недотримання цього принципу призводить до відтоку грошей з легальних каналів грошового обороту і, як наслідок, до посилення тіньового характеру економіки.

2. Грошові розрахунки і платежі підприємств (організацій) усіх форм власності здійснюється через установи банків, як правило, в безготівковому порядку за документами, що передбачені правилами проведення цих розрахунків. Готівкові розрахунки характерні лише для невеликих за сумою міжгосподарських платежів і обмежених витрат на внутрігосподарські потреби. В кризовій економіці здійснення розрахунків між господарськими суб'єктами готівкою (а часто й валютною іноземних держав), минаючи установи банків і поза їхнім контролем, посилює нелегальний режим функціонування багатьох підприємств і організацій, призводять до розширення дефіциту реальних «живих» грошових коштів.

3. Розрахунки з покупцями за товарно-матеріальні цінності і послуги проводяться, як правило, після відпуску продукції або надання послуг. Максимальне наближення моменту проведення платежу до терміну відпуску товарів – необхідна умова забезпечення економічності безготівкових платежів. Проведення оплати товарів і послуг після їх відвантаження (відпускання, надання) без затримки платежу свідчить про високу платоспроможність підприємств і ефективну платіжну та договірну дисципліну в народногосподарському обороті країни.

4. Платежі за товари і послуги з рахунка підприємства здійснюються, як правило, за згодою (акцептом) платника (власника рахунка) після перевірки виконання постачальником договірних умов. У разі порушення умов договору платник може відмовитися від оплати розрахункових документів, про що повідомляє постачальника у порядку і в терміни, непередбачені договором. Цей

принцип організації безготівкових розрахунків відображає основоположну роль споживача (покупця) в системі ринкових відносин.

5. Безготівкові розрахунки проводяться за рахунок і в межах коштів, що є на рахунку платника, або його права на одержання кредиту (банківського чи комерційного). Якщо на рахунку покупця немає достатніх грошових коштів, платежі не можуть бути здійснені в принципі «Не постачати, не маючи гарантій оплати» - правило ринкових відносин. Банком відкривається і обслуговується картотека неоплачених вчасно розрахункових документів. Платежі проводяться в міру надходження грошових коштів на рахунок платника.

6. Зарахування коштів на рахунок одержувача відбувається після списання відповідних грошових сум з рахунка платника. Банк зобов'язаний проконтролювати ці рахунки, щоб попередити зловживання, що мають місце під час оплати безтоварних документів. Якщо буде встановлено факт подання в банк безтоварних розрахункових документів, то банк зобов'язаний стягнути штраф з підприємства (організації), яке виписало такий документ.

7. Постачальники і покупці (споживачі) мають право вільного вибору форми безготівкових розрахунків і способу платежу, що узгоджується при укладанні договорів поставок або договорів підряду. Банк не втручається у договірні відносини та вибір форм розрахунків і способу платежу. Платники й одержувачі коштів контролюють вчасне проведення розрахунків і претензій, що виникають, розглядають їх у встановленому претензійно-позовному порядку без участі банківських установ. Необхідним є використання більш раціональних форм і способів безготівкових розрахунків у даних фінансово-господарських умовах.

Спосіб безготівкових розрахунків у широкому розумінні – це економічно і фінансово обумовлений порядок здійснення грошових відносин між постачальником (продавцем) і платником (покупцем). Спосіб розрахунків визначаються конкретними умовами виконання господарськими суб'єктами своїх грошових зобов'язань один перед одним, різні форми економічної організації сфери грошового обороту зумовлюють і різні способи платежу за

продукцію. Спосіб платежу у вузькому розумінні характеризує порядок списання коштів з рахунків платників [20].

Призначення того чи іншого способу розрахунку полягає в погашенні грошових зобов'язань юридичних і фізичних осіб. Критерії вибору способу платежу пов'язані з вимогами прискорення самих розрахунків, їх терміновості, зниження витрат на проведення платежів, нормалізації кругообігу коштів, забезпечення безперебійного ходу реалізації продукції. У сучасній системі безготівкових розрахунків господарські суб'єкти використовують два основних способи платежу [15]:

- перерахування коштів з банківського рахунка на рахунок одержувача коштів шляхом відповідних записів щодо них.
- зарахування взаємних вимог платника і одержувача коштів.

В умовах платіжної кризи розширюється практика застосування такого неринкового способу розрахунків, як бартерні угоди, тобто взаємні товарообмінні операції з передачею права власності на товари (натуральний обмін) без грошових розрахунків. Бартерні операції – це форми натурального заліку взаємних вимог. У сучасній кризовій економіці України на перший план виходить такий спосіб платежу, як – попередня оплата (гроші перераховуються одержувачеві до відвантаження товарів) на відміну від оплати фактично відвантажених товарів і наданих послуг [15].

Спосіб попередньої оплати підкреслює аномальність економічних відносин, що існують у вітчизняній економіці, не дає можливість на ділі оптимізувати економічні інтереси суб'єктів системи безготівкових розрахунків. Порядок попередньої оплати товарно-матеріальних цінностей та послуг застосовується як санкція відносно неплатоспроможних покупців (несправних платників). Нормативними актами (чи договором) передбачаються максимальні терміни від дня отримання оплати (як правило не пізніше 3-х робочих днів), коли продавець (виробник) повинен відвантажити (вивезти, надати) оплачені товари і послуги покупцеві (замовнику). Використання способу платежу на основі попередньої оплати – це наслідок дисбалансу між товарними і

грошовими потоками, монополізму постачальників, нестачі обігових коштів на багатьох підприємствах, зниження платоспроможності. У цих умовах попередня оплата розрахункових документів певним чином дає змогу підтримувати господарський оборот в належному стані. За своїм економічним змістом попередня оплата є своєрідною формою примусового безплатного предмету, який одержує постачальник [15].

В умовах платіжної кризи зростає значення способу розрахунків на основі здійснення – заліку взаємної заборгованості. Розрахунки, засновані на заліку взаємні заборгованості платників, – це розрахунки, за якими взаємні зобов'язання господарський суб'єктів один до одного погашаються рівновеликих сумах, і лише за різницею здійснюється платіж прямим перерахуванням грошей. Такі розрахунки можуть здійснюватися шляхом зарахування зобов'язань між двома платниками або групами платників усіх форм власності однієї та різних галузей народного господарства. При заліку взаємної заборгованості використовуються постійно діючі та разові зарахування вимог [15].

До постійно діючих належать періодичні розрахунки за сальдо зустрічних вимог. Таким чином, на основі заліку здійснюється взаємне скасування грошових зобов'язань між господарськими суб'єктами. Залік взаємної заборгованості у міжнародних розрахунках називають клірингом. Однак їх негативна роль у грошово-фінансових відносинах очевидна. Заліки взаємної заборгованості обмежують оборот реальних грошових коштів, що означає ненадходження відповідної суми податків до бюджету [15].

Існують різні підходи до форм розрахунків в іноземній валюті (рис. 1.2), так й класифікації безготівкових розрахунків в національній валюті (рис. 1.3).

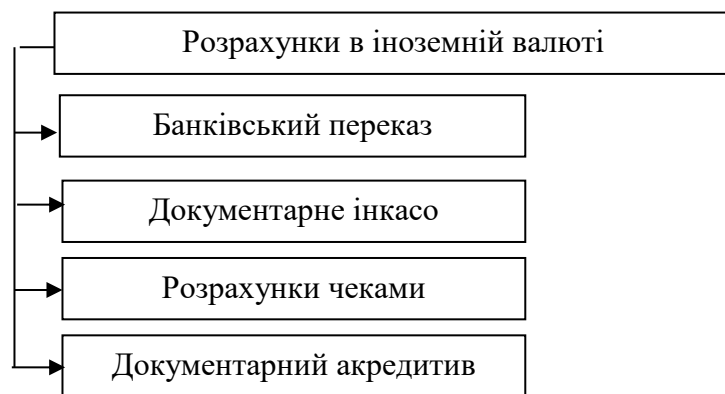

Рис. 1.2 – Форми розрахунків в іноземній валюті в Україні*

*Джерело [25]

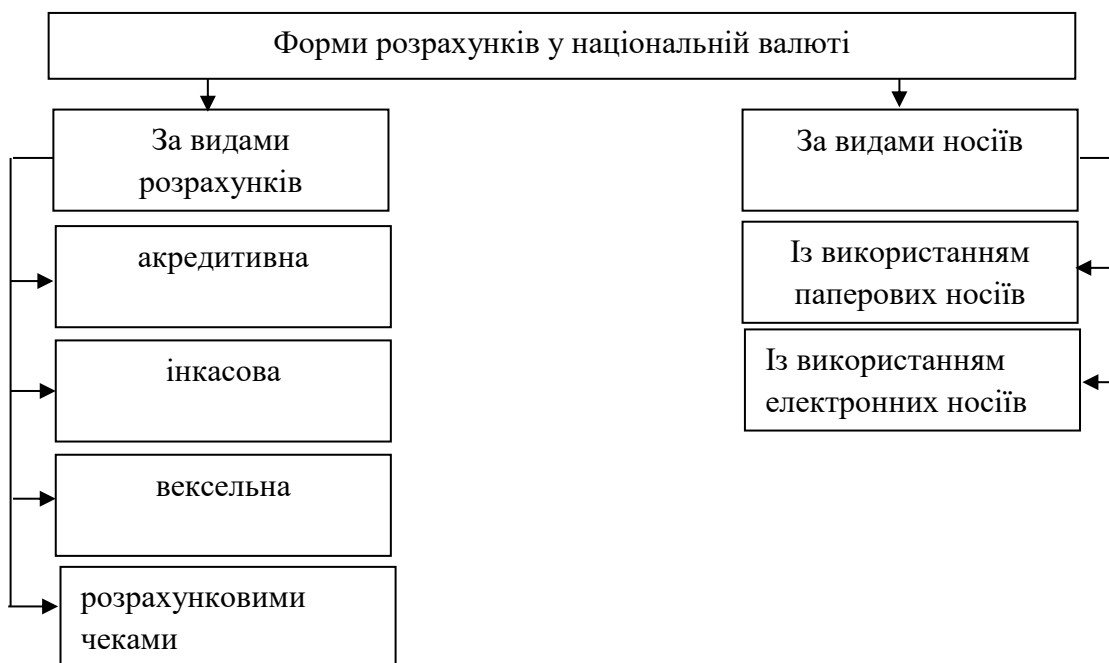

Рис. 1.3 – Класифікація розрахунків у національній валюті в Україні*

*Джерело [5,17]

Для здійснення безготівкових розрахунків необхідна наявність рахунку у фінансовій установі – уповноваженому банку. Відповідно до Інструкції «Про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті», затвердженої постановою управління Національного банку України №492 від 12.11.2003 р. (зі змінами та доповненнями), банки відкривають своїм клієнтам такі види

рахунків: поточні, кредитні, депозитні, бюджетні, тощо. Їх відкривають за місцем реєстрації підприємства [4].

З метою здійснення безготівкових розрахунків необхідна наявність рахунку у фінансовій установі – уповноваженому банку. Поточні рахунки в національній валюті відкриваються банком підприємствам на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України [4]:

1. Бюджетні рахунки відкриваються підприємствам, яким виділяються кошти державного або місцевих бюджетів з метою цільового їх використання.

2. Кредитні рахунки відкриваються на договірній основі як юридичним, так і фізичним особам у будь-якій установі банку, що має право видавати позики з додержанням вимог чинного законодавства.

3. Депозитні рахунки відкриваються на підставі укладеного депозитного договору між власником рахунка і установою банку на визначений у договорі термін. Кошти на депозитні рахунки перераховуються з поточних рахунків підприємства і після закінчення терміну зберігання повертаються на ці рахунки. Проведення розрахункових операцій і видача коштів готівкою з депозитного рахунку забороняється.

Для відкриття поточного рахунку в банку підприємству потрібно подати такі документи [4]:

- заяву про відкриття рахунка встановленого зразка;
- копію свідоцтва про державну реєстрацію;
- копію рішення про створення, реорганізацію підприємства;
- копію належним чином зареєстрованого Статуту (Положення), засвідчену нотаріально або органом державної реєстрації;
- картку зі зразками підписів осіб, яким, відповідно до чинного законодавства або установчих документів підприємства, надано право розпоряджатися рахунком і право підпису розрахункових документів;

– копію документа, який підтверджує на взяття юридичної особи на облік в органі Державної податкової служби, засвідчену органом, що видав документ або нотаріально.

Також юридична особа може укласти договір із банком про відкриття рахунків фізичним особам з метою здійснення на їх користь певних виплат. Для цього уповноважений представник юридичної особи повинен пред'явити в банку паспорт (або документ, що замінює його) та документ, що підтверджує його повноваження [4].

Після відкриття рахунків фізичні особи можуть звертатися до банку, наприклад, для отримання грошей або платіжних карток, пред'явивши банку документи, які дають змогу їх ідентифікувати, та укласти з банком договір банківського рахунка. За необхідності зазначені фізичні особи заповнюють картку зі зразками підписів. Карткові рахунки відкриваються в тому самому порядку, що й поточні рахунки. Із усіх перелічених документів, необхідних для відкриття поточних рахунків, не потрібна лише картка зі зразками підписів. Замість зразка підпису в цих випадках використовується підпис клієнта на договорі. У разі реорганізації рахунка у зв'язку з реорганізацією підприємства подаються такі самі документи, що й у випадку створення підприємства [4].

Поточні та інші рахунки закриваються в установах на підставі [4]:

- заяви власника рахунка;
- рішення органу, на який законом покладено функції з ліквідації або реорганізації підприємства;
- відповідного рішення суду або арбітражного суду про ліквідацію підприємства або визнання його банкрутом.

Для того, щоб підприємство змогло повноцінно використовувати поточний рахунок в банку (зараховувати і перераховувати грошові кошти) представник підприємства повинен протягом трьох робочих днів (включаючи день відкриття рахунку) проінформувати про це орган податкової служби за місцем реєстрації особисто або за допомогою поштового відправлення з

повідомленням про вручення. Форма такого повідомлення затверджена законодавчо і оформляється безпосередньо в банку в момент відкриття поточного рахунку. При отриманні повідомлення органу податкової служби реєструє його за умови заповнення всіх необхідних реквізитів і повертає підприємцю зі штампом відповідного підрозділу податкової служби та датою реєстрації. У триденний термін після дати отримання такого повідомлення орган державної податкової служби надсилає установі банку, в якому відкрито рахунок, або повертає платнику для подальшої передачі до установи банку корінець повідомлення з відміткою про взяття рахунку на податковий облік. До отримання банком повідомлення про взяття рахунку на облік органом податкової служби операції за цим рахунком здійснюються лише в режимі зарахування коштів. Датою початку видаткових операцій за рахунком є дата реєстрації отримання банком корінця повідомлення про взяття рахунку на облік органом державної податкової служби [4].

У більшості випадків, відкриття поточного рахунку в банку є платною послугою, однак, при виборі банку, слід звертати увагу на вартість інших послуг, які надаватиме банк при обслуговуванні розрахункового рахунку. Сьогодні, практично всі банки пропонують спеціалізовані набори або пакети послуг з розрахунково-касового обслуговування підприємств малого і середнього бізнесу. Зазвичай в них включаються такі платні послуги [4]:

- відкриття поточного рахунку;
- щомісячне обслуговування поточного рахунку;
- здійснення платежів за дорученням клієнта;
- зарахування і зняття грошей з поточного рахунку;
- установка і обслуговування системи «Клієнт-Банк» або «Інтернет-банкінг»;
- відкриття зарплатних карт і корпоративних пластикових карт;
- оформлення чекової книжки та інші.

Національний банк України веде Реєстр платіжних систем, систем розрахунків, учасників цих систем та операторів послуг платіжної

інфраструктури. Національний банк України має право створювати системи міжбанківських розрахунків, системи роздрібних платежів та інші види платіжних систем. Національний банк України забезпечує безперервне, надійне та ефективне функціонування і розвиток створених ним платіжних систем. Відносини між платіжною організацією та учасниками створених Національним банком України платіжних систем регулюються договорами. Порядок інформування клієнта про рух коштів за його рахунком визначається нормативно-правовими актами Національного банку України [5].

Електронний платіжний засіб може існувати в будь-якій формі, на будь-якому носії, що дає змогу зберігати інформацію, необхідну для ініціювання електронного переказу. Електронний платіжний засіб має містити обов'язкові реквізити, які дають змогу ідентифікувати платіжну систему та емітента [5].

До документів на переказ відносяться розрахункові документи, документи на переказ готівки, міжбанківські розрахункові документи, клірингові вимоги та інші документи, що використовуються в платіжних системах для ініціювання переказу. Форми розрахункових документів, документів на переказ готівки для банків, а також міжбанківських розрахункових документів установлюються нормативно-правовими актами Національного банку України. Форми документів на переказ, що використовуються в платіжних системах для ініціювання переказу, установлюються правилами платіжних систем. Обов'язкові реквізити електронних та паперових документів на переказ, особливості їх оформлення, оброблення та захисту встановлюються нормативно-правовими актами Національного банку України. Документ на переказ може бути паперовим або електронним. Вимоги до засобів формування і обробки документів на переказ визначаються Національним банком України. Електронний документ на переказ, що не засвідчений електронним підписом, не приймається до виконання. Учасник платіжної системи має передбачити під час приймання електронних документів на переказ [5]:

- процедуру перевірки електронного підпису;

– процедуру перевірки цілісності, достовірності та авторства електронного документа на переказ.

У разі недотримання зазначених вимог банк або інша установа – учасник платіжної системи несуть відповідальність за шкоду, заподіяну суб'єктам переказу. Ініціювання переказу здійснюється за такими видами розрахункових документів [5]:

- 1) платіжне доручення;
- 2) платіжна вимога-доручення;
- 3) розрахунковий чек;
- 4) платіжна вимога;
- 5) меморіальний ордер.

Платіжна вимога застосовується у випадках, коли ініціатором переказу виступає стягувач або, при договірному списанні, обтяжувач чи отримувач [25].

1.2. Синтетичний облік руху безготівкових грошових коштів підприємства

Інструкцією «Про застосування Плану рахунків» із змінами та доповненнями від 18.06.2015 №573 рахунок 31 «Рахунки в банках» призначено для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, які можуть бути використані для поточних операцій [3].

Рахунок 31 «Рахунки в банках» має такі субрахунки [3]:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;
- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

За дебетом рахунку 31 «Рахунки в банках» відображається надходження грошових коштів, за кредитом – їх використання. Субрахунки 312 «Поточні

рахунки в іноземній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті. Субрахунок 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» призначений для обліку коштів на рахунку у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, відкритому платнику податку в Казначействі, а також на інших спеціальних рахунках, відкритих у банку та/або органі Казначейства відповідно до законодавства, тощо [3].

Субрахунок 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті» призначений для обліку коштів в іноземній валюті, що підлягають розподілу або додатковому попередньому контролю, у тому числі сум коштів в іноземній валюті, що підлягають обов'язковому продажу відповідно до законодавства [3].

У табл. 1.1 наведено типову кореспонденцію з обліку зарахування безготівкових грошових коштів на рахунки в банку.

Таблиця 1.1 – Типова кореспонденція з обліку зарахування безготівкових грошових коштів на рахунках в банку на підприємстві*

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Внесено на поточний рахунок готівку з каси	31	30
2. Погашено дебітором довгострокову заборгованість	31	16
3. Оплачено покупцями раніше одержані товари, роботи, послуги	31	36
4. Безоплатно одержано безготівкові кошти	31	42
5. Перепродані акції власної емісії:	31	45
6. Одержані кошти цільового фінансування на будівництво із зовнішніх джерел	31	48
7. Одержано довгострокову позику банку на поточний рахунок	31	50
8. Одержано фінансову допомогу на зворотній основі	31	55
9. Одержано короткострокову позику банку	31	60
10. Отримано грошові кошти у вигляді доплати	31	63
11. Повернуто з бюджету на рахунок підприємства грошові кошти	31	64
12. Повернуто з фондів соціального страхування на рахунок підприємства	31	65
13. Одержано доходи майбутніх періодів	31	69
14. Зарахована на рахунок в банку виручка від реалізації продукції за касовим методом	31	70
15. Відображено дохід від реалізації виробничих запасів, МШП	31	71

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
16. Зараховано на поточний рахунок дохід від спільної діяльності	31	72
17. Зараховано на поточний рахунок суми дивідендів	31	73
18. Зарахований дохід від реалізації основних засобів	31	74

* Джерело [23]

Перерахування грошових коштів з поточного рахунку контрагентам відображається бухгалтерськими проведеннями за кредитом рахунку 31 (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Типова кореспонденція з обліку перерахування грошових коштів з рахунків в банку на підприємстві (кредит) *

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Придбано довгострокові інвестиції	14	31
2. Проведено витрати на монтаж основних засобів	15	31
3. Оплачено покупцями раніше одержані товари, роботи, послуги	36	31
4. Проведено витрати на виправлення браку	24	31
5. Передано гроші з банку в касу	30	31
6. Перераховано кошти для придбання іншої валюти	33	31
7. Повернуто передоплату покупцям:	36	31
8. Проведено передоплату постачальникам	37	31
9. Проведено передоплату за газети і журнали	39	31
10. Викуплено власні акції у акціонерів	45	31
11. Проведено перерахування коштів за рахунок раніше створеного резерву	47	31
12. Використано суми цільового фінансування	48	31
13. Повернуто банку довгострокову позику	50	31
14. Погашено заборгованість за раніше виданим векселем	51	31
15. Погашення заборгованості по зобов'язанням за облігаціями	52	31
16. Погашено довгострокову заборгованість з оренди	53	31
17. Погашено довгострокові зобов'язаннями перед різними кредиторами	55	31
18. Погашено короткострокові позики банку	60	31
19. Погашено заборгованість за раніше виданими векселями	62	31
20. Проведено розрахунки з постачальниками	63	31

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
21. Погашено заборгованість перед бюджетом	64	31
22. Сплачено збори до фондів соціального страхування	65	31

* Джерело [23]

Розрахунки підприємств в безготівковій формі та рух грошових коштів оформлюють відповідними первинними документами. Платіжне доручення – розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми грошей і їхнє перерахування на рахунок одержувача [36].

Платіжне доручення застосовується в розрахунках з товарних і нетоварних платежів [36]:

- за фактично отриману або куплену продукцію (виконані роботи, отримані послуги);
- у порядку попередньої оплати — якщо такий порядок установлений законодавством або обумовлений у договорі;
- для завершення розрахунків за актами звірення взаємної заборгованості підприємства, що складені не пізніше терміну, встановленого чинним законодавством;
- для перерахування підприємством сум, що належать фізичним особам (заробітна плата, пенсії та ін.) на їхні рахунки, що відкриваються в банках;
- для сплати податків і зборів (обов'язкових платежів) у бюджети і державні цільові фонди;
- в інших випадках відповідно до укладених договорів або діючого законодавства.

У договорі про розрахунково-касове обслуговування банк і платник можуть передбачити можливість подачі платником платіжного доручення довільної форми.

Платіжне доручення довільної форми обов'язково повинне містити всі реквізити платіжного доручення, передбачені формою додатка 2 до Інструкції «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» [5].

Платіжне доручення довільної форми застосовується при розрахунках у випадках: періодичного перерахування платником фіксованих сум тим самим одержувачам засобів; надання платником повноважень банку списувати зі свого рахунка зазначену суму у разі настання умов, обумовлених договором; перерахування підприємством заробітної плати, пенсії й інших платежів на особові рахунки одержувачів; в інших випадках відповідно до діючого законодавства чи укладених договорів. Платіжне доручення в довільній формі складається не менше ніж у двох екземплярах, перший екземпляр залишається в банку платника, другий – з оцінкою банку про дату надходження і завіреним підписом відповідального виконавця і відбитком штампа банку – повертається платникові [37].

Узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів у національній валюті в касах, грошових документів, які знаходяться в касі підприємства (поштових марок, сплачених проїзних документів тощо) здійснюється в Журналі 1 і відомостях до цього Журналу 1.1, 1.3 [6].

Журнал 1 використовується для відображення оборотів за кредитом рахунків 30 «Готівка», 33 «Інші кошти». У відомостях до Журналу 1 відображаються обороти за дебетом рахунків 30, 33. Записи у Журналі 1 та відомостях здійснюються на підставі первинних та зведених облікових документів (звітів касира і доданих до них прибуткових та видаткових касових ордерів) у розрізі кореспондуючих рахунків у хронологічному порядку підсумками за 2-3 дні. Можливо накопичення даних про операції з грошовими коштами за кожний день попередньо у допоміжній відомості у потрібному аналітичному розрізі з наступним перенесенням підсумкових оборотів за місяць до Журналу 1 і відомостей до нього. Залишки на відповідних рахунках у відомостях на кінець місяця встановлюються як різниця між сумою сальдо на початок місяця і дебетових оборотів по рахунку за поточний місяць і сумою

кредитових оборотів за місяць. Сальдо рахунків перевіряється з відповідними документами – звітами касира [6].

Рахунок 33 «Інші кошти» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів (у національній та іноземній валюті), які знаходяться в касі підприємства (поштових марок, марок гербового збору, сплачених проїзних документів, сплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо), та про кошти в дорозі, тобто грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства [3].

Рахунок 33 має субрахунки [3] :

- 331 «Грошові документи в національній валюті»;
- 332 «Грошові документи в іноземній валюті»;
- 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»;
- 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»;
- 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті».

За дебетом рахунку 33 відображається надходження грошових документів у касу підприємства та коштів в дорозі, за кредитом – вибуття грошових документів та списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки. На субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України [2].

У табл. 1.3 наведено типову кореспонденцію з обліку операцій з іншими грошовими коштами [23].

Фінансовий облік безготівкових грошових коштів завершується відображенням їх у формах фінансової звітності на кінець звітного періоду. У табл. 1.4 представлено інформацію про відображення безготівкових грошових коштів у фінансовій звітності.

Таблиця 1.3 – Типова кореспонденція з обліку операцій з іншими грошовими коштами*

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
1. Викуплені власні акції у акціонерів	331	301
2. Надійшли путівки до санаторно-оздоровчих установ, оплачені з рахунка №31 “Рахунки в банках”	331	311
3. Оплачено за грошові документи у національній валюті, які надійшли в касу (поштові марки, марки гербового збору)	331	311
4. Готівка в національній валюті через інкасатора здана, для зарахування на поточний рахунок	333	301
5. На суму гривень, перераховану для купівлі валюти	334	311
6. Списана вартість іноземної валюти для продажу	334	312
7. Видані працівникам путівки до санаторно-оздоровчих установ, придбані за рахунок коштів підприємства	92	331
8. Оплачена частина вартості путівок одержувачами готівкою	301	331
9. Зарахована виручка та інші надходження грошових коштів на валютний рахунок	312	332
10. Списання грошових коштів у дорозі в національній валюті після їх зарахування на Поточний рахунок у Банк	311	333
11. Списана вартість реалізованої іноземної валюти	942	334

* Джерело [23]

Фінансовий облік безготівкових грошових коштів завершується відображенням їх у формах фінансової звітності на кінець звітного періоду. У табл. 1.4 представлено інформацію про відображення безготівкових грошових коштів у фінансовій звітності.

Таблиця 1.4 – Відображення безготівкових грошових коштів у фінансовій звітності підприємства*

Форма	Код рядка	Назва рядка
Форма №1 «Баланс» (розділ II активу «Оборотні активи»)	1160	Гроші та їх еквіваленти
	1166	Гроші на рахунках в банку
Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» (розділ VI «Грошові кошти»)	650	Поточний рахунок в банку
	660	Інші рахунки в банках (акредитиви, чекові книжки)
	670	Грошові кошти в дорозі

* Складено на підставі джерела [8]

3.3. Методика аудиту безготівкових грошових коштів підприємства

У процесі господарської діяльності між суб'єктами господарювання виникають і погашаються взаємні зобов'язання. Стан поточних зобов'язань і розрахунків найбільш точно відображає рівень організації у суб'єкта господарювання виробничої і торговельної діяльності, а також бухгалтерського обліку. Раціональна організація контролю за станом розрахунків сприяє покращенню договірної і розрахункової дисципліни, виконанню зобов'язань перед кредиторами, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, скороченню дебіторської і кредиторської заборгованості, прискоренню обігу коштів, а в цілому – покращенню фінансового стану суб'єкта господарювання [31].

У ринкових умовах господарювання фінансовий стан кожного суб'єкта господарювання залежить від його взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання, і тому всі вони потребують достовірної інформації про своїх контрагентів, включаючи й інформацію про платоспроможність, про дотримання останніми договірних відносин, платіжної дисципліни тощо. Аудитор, видаючи позитивний висновок, стає гарантом добропорядних відносин між контрагентами [34].

Основна мета проведення аудиторської перевірки полягає в тому, щоб підтвердити правильність відображення в обліку та звітності грошових та дослідження фінансового стану підприємства. Об'єкт аудиту – це інформація про окремі або взаємопов'язані факти (явища або процеси) господарської діяльності суб'єкта господарського контролю, яка відображена в системі бухгалтерського обліку та інших джерелах інформаційної системи та підлягає кількісній і вартісній оцінці [34].

Метою аудиту безготівкових розрахунків є підтвердження аудиторським висновком інформації щодо повноти, достовірності, законності та об'єктивності здійснених і відображених у бухгалтерському обліку й звітності безготівково-розрахункових операцій та дебіторської і кредиторської заборгованості [31].

Основним завданням аудиту безготівкових розрахункових операцій є встановлення об'єктивної істини щодо інформації про безготівково-розрахункові операції, дебіторську і кредиторську заборгованість, складання думки аудитором про достовірність, законність, повноту та об'єктивність відображених у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності операцій, донесення цієї думки через аудиторський висновок до користувачів інформації [14, 31].

Практичними завданнями аудиту руху безготівкових грошових коштів є [31]:

- у разі встановлення помилок, фактів обману або інших відхилень від норми в безготівкових розрахунках на прохання клієнта надати консультацію щодо їх виправлення;
- внести пропозиції щодо вдосконалення системи внутрішнього контролю безготівкових розрахунків;
- у процесі перевірки аудитор може вказати на шляхи покращання системи розрахунків, запропонувати оптимальніші рішення.

Для досягнення поставленої мети та виконання завдань, які стоять перед аудитором безготівково-розрахункових операцій, аудитор повинен перевірити [31]:

- правильність оплати чи отримання сум за прийняті або відвантажені матеріальні цінності;
- наявність виправдувальних документів при здійсненні цих операцій і правильність їх оформлення;
- повноту оприбуткування і правильність списання отриманих цінностей;
- наявність на рахунках простроченої заборгованості та зобов'язань зі строком позовної давності, який минув;
- стан синтетичного й аналітичного обліку по розрахункових операціях, правильність використання відповідних рахунків Плану рахунків;
- правильність перенесення вхідного сальдо при відкритті відповідних рахунків Головної книги на наступний обліковий період;

- стан дебіторської заборгованості та зобов'язань за встановленими критеріями;
- правильність розрахунків по дебіторській заборгованості та зобов'язаннях (оплата грошовими коштами, векселями, іншими матеріальними цінностями, застосування бартерних операцій);
- правильність оцінки зобов'язань та дебіторської заборгованості, розрахунок величини резерву сумнівних боргів;
- правильність класифікації дебіторської заборгованості та зобов'язань, наявність відповідних необхідних роз'яснень у примітках до фінансової звітності;
- зіставлення показників фінансової бухгалтерської і не бухгалтерської звітності (звіт голови правління, директора компанії, фінансового огляду та ін.) щодо дебіторської заборгованості та зобов'язань.

Особливу увагу необхідно приділити перевірці стану розрахунків, для чого рекомендується провести аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків та актів звірок взаєморозрахунків. Інвентаризація розрахунків полягає у виявленні за відповідними документами залишків, ретельній перевірці їх достовірності та обґрунтованості. Самі підприємства в більшості випадків проводять інвентаризацію розрахунків із низькою якістю (або взагалі не проводять), тому аудитор повинен встановити строки виникнення заборгованості по рахунках дебіторів і кредиторів, її реальність та осіб, винних у пропущенні строків позовної давності. Трапляються випадки, коли необхідно провести звірку розрахунків із дебіторами та кредиторами зі складанням актів звірок. До проведення таких перевірок аудитор може залучати працівників бухгалтерії підприємства, що перевіряється [31].

Безготівкові грошові розрахунки здійснюються шляхом перерахування грошових коштів з рахунка платника на рахунок отримувача через фінансового посередника – банк. При аудиті безготівкових розрахунків аудитор вивчає всі джерела інформації, які відображають наявність грошових коштів на рахунках у банку як у національній, так і в іноземній валюті, їх рух (за виписками банків) та підстави для здійснення безготівкових грошових операцій (первинні документи,

договори). При проведенні аудиту безготівкових грошових операцій аудитор вивчає інформацію, відображену на рахунках бухгалтерського обліку – 31 та 33 [31].

Під час проведення аудиту безготівкових розрахунків вивчають нормативні документи, проводять правову експертизу договорів, якими оформлені договірні відносини між контрагентами.

Умови договору не повинні допускати двозначності, розмитості фраз, нечіткості, крім того, ці умови мають відображати всі особливості відносин, що складаються між контрагентами. Водночас, текст договору не повинен бути обтяжений пунктами, що повторюють текст нормативно-правових актів. З метою проведення аудиторського дослідження аудитор необхідно знати порядок відображення в обліку і звітності інформації про розрахунки з різними контрагентами.

На ознайомчому етапі аудиту безготівкових розрахунків необхідно встановити, які рахунки відкриті суб'єкту господарювання і в яких банках, ознайомитись із договорами на банківське обслуговування, з депозитними договорами, встановити наявність грошових коштів на момент перевірки. Інформацію про наявність рахунків у банках необхідно відобразити в робочому документі.

На подальшому етапі з метою встановлення кількості аудиторських процедур і складання робочої програми необхідно вивчити й оцінити систему внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку.

Аудит системи внутрішнього контролю безготівкових розрахунків повинен підтвердити або спростувати такі вимоги щодо здійснення безготівкових розрахунків:

- несумісні обов'язки розподілені;
- безготівкові операції здійснюються у відповідності з чинним законодавством;
- усі операції з витрачання грошових коштів із рахунків у банках санкціоновані відповідною особою;

- усі безготівкові операції за надходженням відображаються в обліку;
- усі бартерні операції відповідають чинному законодавству і санкціоновані відповідною особою.

При оцінці системи внутрішнього контролю і системи обліку слід пам'ятати, що більшість розрахунків здійснюється через банк, тому довіряти цій системі можна лише після ретельного її вивчення.

Залежно від оцінки системи внутрішнього контролю, встановленої тестуванням та вивченням актів перевірки ведення операцій із готівкою, аудитор встановлює види і кількість аудиторських контрольних процедур. Перевірка проводиться в тих же напрямках, що й контроль за дотриманням порядку ведення операцій із контролюючими органами. Особливістю є те, що аудиторські процедури проводять вибірково з метою встановлення суттєвих відхилень, які впливають на достовірність та об'єктивність звітних даних. Суцільна перевірка проводиться на замовлення клієнта або при дуже низькій оцінці системи внутрішнього контролю [31].

За результатами внутрішнього контролю аудитор слід оцінити величину аудиторського ризику в цілому та при перевірці дебіторської заборгованості й зобов'язань зокрема, тобто з'ясувати ймовірність того, що суттєві помилки, які є в обліку дебіторської заборгованості та зобов'язань, можуть залишитися невиявленими і вплинуть на достовірність усієї фінансової звітності [31].

Перелік питань, які підлягають перевірці, визначається в Програмі аудиту безготівкових розрахунків [14].

Для підтвердження банками залишків на рахунках суб'єкта господарювання аудитор із відома керівника клієнта готує запит до банку про підтвердження залишків. Запит готується на бланку клієнта за двома підписами (клієнта й аудитора). У разі встановлення розбіжностей у залишках на певну дату проводиться глибинний тест, при якому аудитор проводить такі процедури [31]:

- 1) простежує, з якого часу спостерігаються розбіжності залишків по рахунку;
- 2) у періоді, в якому встановлено розбіжності, проводить суцільну

перевірку господарських операцій щодо руху грошових коштів;

3) при встановленні господарських операцій, які не знайшли відображення в бухгалтерському обліку або відображені неправильно, аудитор вимагає пояснень у відповідальних осіб з метою встановлення абсолютної істини;

4) готує інформацію клієнту про встановлені розбіжності та рекомендації про їх усунення (виправлення).

На наступному етапі аудитор перевіряє відповідність залишків і оборотів грошових коштів у національній валюті в синтетичних і аналітичних регістрах обліку і фіксує інформацію в робочому документі.

При перевірці банківських операцій, здійснених за поточним рахунком у національній валюті та рахунком у іноземній валюті, аудитор визначають, чи відповідають суми по банківських виписках сумам, вказаним у доданих до них первинних документах, а також чи правильно відображаються в бухгалтерському і податковому обліку здійснені операції. Залежно від оцінки системи внутрішнього контролю аудитор встановлює вибірку банківських виписок, за якими вивчає відповідність записів у банківських виписках і інших документах. Перевіряючи відповідність залишків у регістрах синтетичного й аналітичного обліку безготівкових коштів в іноземній валюті, необхідно пам'ятати, що, згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», монетарні статті в іноземній валюті на кожну дату балансу відображаються з використанням валютного курсу на дату балансу, а визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться на дату здійснення розрахунків і на дату балансу [31].

При перевірці достовірності інформації за господарськими операціями по розрахунках грошовими коштами в іноземній валюті необхідно перевірити правильність застосування валютного курсу, встановленого Національним банком України, та правильність відображення в бухгалтерському обліку курсових різниць. Курсові різниці згідно з П(с)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» відображаються у складі інших операційних доходів (витрат) [31].

У разі встановлення помилок, фактів обману або інших відхилень від норми в безготівкових розрахунках на прохання клієнта надати консультацію щодо їх виправлення, внести пропозиції щодо вдосконалення системи внутрішнього контролю безготівкових розрахунків, у процесі перевірки аудитор може вказати на шляхи покращання системи розрахунків, запропонувати оптимальніші рішення (Додаток А).

Основні види порушень повинні братися до уваги як бухгалтерами-практиками для їх уникнення, так і аудитором для виявлення у процесі аудиту [31]:

- заміни виписок банку іншими або виправлення відповідних сум, що свідчать про погашення дебіторської заборгованості (для виявлення цих фактів слід зробити запит у банк та до підприємств-дебіторів);

- зарахування отриманих сум дебіторської заборгованості на погашення заборгованості невідповідних дебіторів-платників;

- невідповідність даних синтетичного й аналітичного обліку по розрахунках;

- неправильне визначення (оцінка) сум дебіторської заборгованості та зобов'язань у зв'язку з коливанням курсу валют на дату складання Балансу при розрахунках в іноземній валюті тощо.

Результати аудиторського дослідження відображають в робочих документах аудитора (Додаток Б) та аудиторському висновку (п. 3.3 роботи).

Висновки до першого розділу

Дослідження теоретичних аспектів бухгалтерського фінансового обліку доходів діяльності підприємства, яке проведено в першому розділі даній кваліфікаційної роботі, дозволило зробити висновки:

1. Дослідження показало, що існує велика кількість підходів до визначення сутності поняття «грошові кошти» не тільки в публікаціях вчених, але й відповідно до нормативно-правових актів в залежності від галузі економічних знань та поставлених завдань дослідження. Грошові кошти –

найліквідніші активи підприємства які включають готівку в касі, кошти на рахунках в банках, електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі, депозити до запитання та кошти в дорозі.

2. З метою складання фінансової звітності підприємства, грошові кошти класифікуються за окремими елементами обліку відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Відповідно до Форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» грошові кошти поділяють на: безготівкові кошти (рахунки в банках), готівку та інші гроші кошти та їх еквіваленти. В публікаціях вчені розглядають різні підходи до їх класифікації відповідно до мети дослідження та управління підприємством.

3. Досліджено документальне оформлення відкриття та закриття банківських рахунків для здійснення безготівкових розрахунків, документальне оформлення первинними документами операцій, аналітичний та синтетичний облік руху безготівкових грошових коштів та відображення у фінансової звітності, наведена кореспонденція рахунків.

4. Проведено дослідження: мети, завдання, предметної області дослідження, методики аудиту безготівкових грошових коштів підприємства та суттєві порушення, які під час перевірки може виявити аудитор. Розглянути основні види порушень, які можуть бути виявлені аудитором в процесі проведення аудиту.

6. Результати дослідження, які відображені у першому розділі кваліфікаційної роботи були опубліковані у 1 тезах у збірнику наукових праць [41] та пройшли апробацію на 1 науковій конференції – на IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 20-21 жовтня 2022 року (секція кафедри обліку та аудиту), в ОНТУ, м. Одеса.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» – це товариство з обмеженою відповідальністю, що розташоване за адресою: Миколаївська область, Вознесенський район, село Бузьке, вулиця Зеленогаївська, будинок 2.

На підприємстві є декілька видів виробництв, забезпечених необхідним технологічним обладнанням і механізмами, з наступними можливостями і видами робіт:

- первинне виноробство (переробка винограду, виробництво виноматеріалів для вин коньячних виноматеріалів);
- первинне плодове виноробство (переробка плодів і ягід, виробництво плодових виноматеріалів);
- коньячне виробництво повного циклу (дистиляція коньячних виноматеріалів, витримка коньячних спиртів, купажування);
- дистиляція плодових матеріалів, витримка плодових спиртів;
- вторинне виноробство (розлив тихих вин, розлив коньяків, розлив плодових бренді і алкогольних напоїв);
- виробництво неосвітленого концентрованого яблучного або виноградного соку.

Підприємство займається і переробкою винограду: стаціонарне закрите будівля включає три лінії з дробильними установками, гребеневиділятелями, пневматичними пресами, ємностями і фільтр-пресами потужністю 8000 тон винограду в сезон.

Для виробництва міцних напоїв на основі дистиляції на підприємстві працюють 3 три установки:

- блок з потужністю 1000 л. абсолютного алкоголю на добу;
- блок з потужністю 250 літрів абсолютного алкоголю на добу;
- блок з потужністю 12000 літрів абсолютного алкоголю на добу.

Загальна потужність виробництва складає 2,02 млн л абсолютного алкоголю в сезон (жовтень – березень). При продовженні дистиляційного періоду, обсяг збільшується пропорційно.

Для витримки продукції є відділення виробництва вина в дубових бочках, яке розраховане на 333 тис. л. ємності для 3,36 млн. л. Для переробки фруктів працює лінія обладнання переробки яблук (Flottwec TM) – 8,6 тис т в сезон (Вакуум – випаровувач з аромоуловлювачем на 3 тис л на годину, а парк зберігання становить – 1,99 млн л).

Виробництво брендів у пляшках включає:

– 3 лінії розливу брендів в пляшки 0,25-0,5 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину;

– 1 лінія розливу вина в пляшки 0,5-0,7-0,75 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину;

– сувенірна лінія – 300 пляшок в годину.

Річна потужність розливу підприємства одну зміну становить 6,3 млн. л коньяку і 2,9 млн. л вина (без урахування сувенірного цеху).

Підприємство є суб'єктом підприємницької діяльності малого бізнесу та складає спрощену фінансову звітність – «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: за формами №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати», на підставі даних якої проведено аналіз основних показників діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» (табл. 2.1), методикою такого дослідження для підприємств харчової промисловості [12].

Дослідження показників в табл. 2.1 показало, що на підприємстві нестабільна тенденція зміни показників і погіршення діяльності у 2021 р. в порівнянні з 2020 р.. Аналіз показав, що:

– чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 7042,7 тис.грн. або 25,16% при зменшенні відповідних витрат – собівартості реалізованої продукції на 4604,6 тис.грн. або 20,21%, інших операційні витрати – на 2368,7 тис.грн. або в 48,32%;

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічних показників діяльності підприємства за 2020–2021 роки*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	27988,1	20945,9	-7042,7	-25,16
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	22 782,2	18 177,6	-4604,6	-20,21
3. Адміністративні витрати, тис. грн	-	-	-	-
4. Витрати на збут, тис. грн.	-	-	-	-
5. Інші операційні витрати, тис. грн	4901,8	2 533,1	-2368,7	-48,32
6. Валовий прибуток, тис. грн.	5205,9	2768,3	-2437,60	-46,82
7. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	27684	20710,07	-6973,3	-25,19
8. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	98,91	98,87	-0,04	-0,04
9. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в тому числі:	304,1	422,4	118,3	38,9
- від основної операційної діяльності	304,1	235,2	-	-
- від іншої операційної діяльності	-4901,8	-2533,1	-2368,7	-48,32
- від фінансової діяльності	-	-	-	-
- від іншої діяльності	-	-48	-48	-
10. Податок на прибуток, тис. грн.	54,7	33,7	-21	-38,39
11. Чистий прибуток, тис. грн.	249,4	153,5	-95,9	-38,45
12. Матеріальні витрати, тис. грн.	24937,4	19322,8	-5614,6	-22,51
13. Матеріаловіддача, грн	-	-	-	-
14. Матеріаломісткість продукції, грн.	-	-	-	-
15. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	26	28	2	7,69
16. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн. 1/15*1000	1076465,38	748067,86	-328397,53	-30,51
17. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	1335,30	1581,8	246,5	18,46
18. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн. 17/15*1000	51357,69	56942,86	5135,16	10
19. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	10353,45	13569,90	3216,45	31,07
20. Фондовіддача, грн.	2703,26	1543,56	-1159,71	-42,90
- по продукції 1/19				
- по прибутку по осн операц /19	0,03	0,02	-0,01	-40,99
21. Фондорентабельність, % 11/19*100	2,41	1,13	-1,28	-53,04
22. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.(оборотного капіталу)	33818,00	34641,45	823,45	2,43

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення звітного року від попереднього року	
			абс.	%
23. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,83	0,60	-0,23	-27,71
24. Рентабельність продукції, % $6/2*100$	22,85	15,23	-7,62	-33,35
25. Рентабельність виробництва, %	0,69	0,39	-0,3	x
26. Середня річна сума дебіторської заборгованості	4350,75	4451,70	100,95	2,32
27. Середня річна сума кредиторської заборгованості	34692,10	29059,25	-5632,85	-16,24
28. Коефіцієнти ліквідності балансу - коефіцієнт поточної ліквідності	0,93	1,04	0,11	11,83
- коефіцієнт швидкої ліквідності	0,16	0,17	0,01	6,25
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,00	0	-

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

– проведений аналіз витрат на 1 грн. реалізованої продукції у 2021 році порівняно з 2020 роком показав їх зменшення на 0,04 коп. або на 0,04%, що пов'язано зі зменшенням чистого доходу від реалізації продукції більшими темпами ніж зміни витрат;

– прибуток підприємства до оподаткування зменшився на 116,9 тис. грн. або 38,44%, що відбулось за рахунок зменшення прибутку від основної операційної діяльності на 2437,60 тис. грн або на 46,82% та те негативною тенденцією. Зменшення збитку від іншої операційної діяльності на 7042,2 тис. грн. або на 25,16%. та іншої діяльності – на 48 тис.грн. також є негативною тенденцією в формуванні фінансових результатів до оподаткування підприємства;

– рентабельність продукції зменшилась на 7,62% пунктів, рентабельність виробництва – на 0,03% пунктів, що говорить про негативні зміни показників та ефективність основної операційної діяльності підприємства;

– проведений аналіз використання ресурсів діяльності підприємства показав: погіршення використання основних засобів – фондівіддача по продукції зменшилась на 42,9% по продукції, та по прибутку на 40,99% (пов'язано зі більшими темпами зменшення прибутку від основної операційної

діяльності ніж середньо-річної вартості основних засобів підприємства), зменшення продуктивності праці на 30,51%. Такі зміни негативно характеризують використання окремих ресурсів підприємства та його основну операційну діяльність;

– баланс підприємства є абсолютно ліквідним, що позитивно впливає на його фінансовий стан та платоспроможність, що підтверджується тенденцією змін показників ліквідності: поточної ліквідності – на 0,11 грн./грн., швидкої ліквідності – на 0,01 грн./грн., абсолютної ліквідності – 0 значення, що свідчить про відсутність на підприємстві найбільш ліквідних активів.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Для аналізу фінансового результату діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» до оподаткування складемо аналітичні табл. 2.2-2.4 за методичним підходом [12].

З табл. 2.2 видно, що фінансовий результат до оподаткування, як у звітному, так і в попередньому році був прибутковим, який зменшився на 116,20 тис.грн., або на 38,44%, це відбулось за рахунок зменшення прибутку від реалізації продукції на 2437,60 тис.грн., або на 46,82%. Позитивний вплив здійснило зменшення збитку від іншої операційної діяльності на 2368,7 тис.грн., або на 48,32%, а також від результатів іншої діяльності на 48 тис.грн.

В структурі фінансового результату до оподаткування як в попередньому, так і у звітному році, формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції та збитку від іншої операційної фінансової, та інвестиційної та іншої діяльності.

З табл. 2.3 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності, як у попередньому, так і у звітному році був прибутковим, який зменшився на 2437,6 тис.грн., або на 46,82%, що є негативним.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2021 рр.*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2020 рік		2021 рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	5205,9	1711,9	2768,3	1478,79	-2437,6	-46,82
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-4901,8	-1611,9	-2533,1	-1353,15	2368,7	-48,32
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190(2195)	304,1	x	235,2	x	-68,9	-
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200+2220-2250-2255	-	-	-	-	-	-
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240-2270	-	-	-48	-25,64	-48	-
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290(2295)	304,1	100	187,2	100	116,2	38,44

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

Це відбулось за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації продукції на 7042,2 тис.грн. або на 26,16%, та зменшення собівартості реалізованої продукції на 4604,6 тис.грн, або на 25,16% (табл. 2.3). Від основної операційної діяльності фінансовий результат, як у 2021р. так і в 2020р. формувався лише за рахунок чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартості від реалізованої продукції.

У зв'язку з тим, що підприємство не здійснювало інвестиційну діяльність, тому її аналіз не проводиться.

Таблиця 2.3 – Аналіз фінансових результатів підприємства
від основної операційної діяльності

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2021 рр.*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	27988,10	20945,90	-7042,2	-25,16
2. Собівартість реалізованої продукції	2250	22782,2	18177,6	-4604,6	-20,21
3. Адміністративні витрати	2130	-	-	-	-
4. Витрати на збут	2150	-	-	-	-
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	5205,9	2768,3	-2437,6	-46,82

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

Для аналізу формування чистого прибутку складемо табл. 2.4, а для аналізу рентабельності основної діяльності підприємства – табл. 2.5.

Таблиця 2.4 – Аналіз формування чистого прибутку

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2021 рр.*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	304,1	187,2	-116,9	-38,44
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	54,7	33,7	-21	-38,39
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)±2300	249,4	153,5	-95,9	-38,45

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

З табл. 2.4 видно, що, як в попередньому, так і у звітному році підприємство мало чистий прибуток величина якого зменшилась на 95,9 тис.грн., або на 38,45%. Це відбулось за рахунок зменшення прибутку до оподаткування на 116,9 тис.грн. або 38,44%., що є негативним, та витрат з податку на прибуток на 21 тис.грн., або на 38,39%.

Таблиця 2.5 – Аналіз рентабельності виробництва ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2021 рр.*

Показники	Алгоритм розрахунку	2020 рік	2021 рік	Абс.відхил.
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	304,10	187,20	-116,90
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1010*	7613,95	8036,35	422,40
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	33818,00	34641,45	823,45
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	44171,45	48211,35	4039,90
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	0,69	0,39	-0,30

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

З табл. 2.5 видно, що рентабельність виробництва в звітному році порівняно з попереднім зменшилась на 0,3%п. Це відбулось під впливом наступних чинників:

– зменшення збитку до оподаткування на 116,9 тис.грн., здійснило негативний вплив та зменшило рентабельність виробництва на 0,28%п.:

$$\Delta R (\text{ФР}) = (\text{ФР звіт} / (\text{ОЗ попер} + \text{ОбК попер})) * 100 - (\text{ФР попер} / (\text{ОЗ попер} + \text{ОбК попер})) * 100 = (187,20 / (7613,95 + 33818)) * 100 - (304,1 / (7613,95 + 33818)) * 100 = - 0,28;$$

– збільшення середньої річної вартості основних засобів на 422,4 тис.грн. здійснило позитивний вплив та збільшило рентабельність виробництва на 0,005% п.:

$$\Delta R (\text{ОС}) = (\text{ФР звіт} / (\text{ОЗ звіт} + \text{ОбК попер})) * 100 - (\text{ФР звіт} / (\text{ОЗ попер} + \text{ОбК попер})) * 100 = (187,2 / (8036,35 + 33818)) * 100 - (187,2 / (7613,95 + 33818)) * 100 = - 0,01;$$

– збільшення середньої річної вартості оборотних коштів на 823,45 тис.грн., здійснило позитивний вплив та збільшило рентабельність виробництва на 0,01% п. $\Delta R (\text{ОбК}) = (\text{ФР звіт} / (\text{ОЗ звіт} + \text{ОбК звіт})) * 100 - (\text{ФР звіт} / (\text{ОЗ звіт} + \text{ОбК попер})) * 100 = 0,44 - (187,2 / (8036,35 + 33818)) * 100 = 0,44 - 0,45 = -0,01,$

що негативно характеризують діяльність підприємства.

2.3. Аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз динаміки валюти балансу ТОВ «Вознесенський коньячний завод» здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.6 та аналіз фінансового стану діяльності підприємства за методичним підходом [12].

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	2020 рік	2021 рік	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього року	49531,90	35199,10	-28,94
- звітнього року	35199,10	50183,20	42,57

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

Зі зміни показників табл. 2.6 видно, що валюта балансу на кінець 2020 року порівняно з початком має зменшення на 29,0 %. В 2021 році відбулося збільшення валюти балансу на кінець року в порівнянні з початком на 43 %, що свідчить про значне розширення підприємством його діяльності, ніж характеризується попередньо позитивне.

Для більш детального аналізу динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	27988,1	20 945,90	0,75
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	304,1	187,2	0,62
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року	49531,90	35199,10	0,71
- на кінець року	35199,10	50183,20	1,43
4. Середнє річне значення валюти балансу, тис.грн.	42365,5	42691,15	1,01

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

З табл. 2.7 видно, що у звітному році в порівнянні з попереднім, відбулось збільшення середнього річного значення валюти балансу на 1,01 разів, що супроводжувалась зменшенням чистого доходу від реалізації продукції на 25% та фінансового результату до оподаткування на 38%, що свідчить про негативні зміни в динаміці валюти балансу.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.8. З табл. 2.8 видно що активи на кінець звітного року порівняно з початком року збільшились на 14984,1 тис.грн. або на 42,57%. Це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 18256,7 тис.грн. або на 71,56%.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	35199,10	50183,20	14984,10	42,57
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	9686,00	6413,40	-3272,60	-33,79
– в % до активів		27,52	12,78	-14,74	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	25513,10	43769,80	18256,70	71,56
– в % до активів		72,48	87,22	14,74	x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	21062,80	36573,40	15510,60	73,64
– в % до активів		59,84	72,88	13,04	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	4121,70	4781,70	660,00	16,01
– в % до активів		11,71	9,53	-2,18	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	10,10	74,80	64,70	6,4 p.
– в % до активів		0,03	0,15	0,12	x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	318,50	2339,90	2021,40	6,3 p.
– в % до активів		0,90	4,66	3,76	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

Також відбулось зменшення необоротних активів на 33,79%. В структурі активів на початок звітнього року найбільшу питому вагу займали оборотні активи 72,48 %, а питома вага необоротних активів склала – 27,52%. На кінець звітнього року відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: збільшилась питома вага оборотних активів та відповідно зменшилась на 14,74% до активів підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показник и	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	на початок звітнього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок	в % до величини зміни оборотних
		1	2	3	4	5	6	7	8
Оборотні активи всього, тис. грн.,									
в тому числі:	1195	25513,1	43769,8	100	100	18256,7	x	71,56	100
– запаси	1100, 1110	21062,8	36573,4	82,56	83,56	15510,6	1,00	73,64	84,96
– дебітор- ська заборгова ність	1120÷ 1155	4121,7	4781,7	16,16	10,92	660	-5,23	16,01	3,62
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	10,1	74,8	0,04	0,17	64,70	0,13	6,4 р.	0,35
– інші оборотні активи	1170, 1190	318,50	2339,9	1,25	5,35	2021,4	4,10	6,4 р.	11,07

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

З табл. 2.9 видно, що оборотні активи підприємства на кінець звітного року в порівняно з попереднім збільшились на 18256 тис.грн або в 71,56%, це відбулось за рахунок збільшення запасів на 15510,6 тис.грн. або на 73,64%, інших оборотних активів на 2021,40 тис. грн. або в 6,4 рази, дебіторської заборгованості на 660 тис. грн. або на 16,01%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 64,7 тис. грн. або на 6,4 рази.

В структурі активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займали запаси: 82,56%, частка дебіторської заборгованості склала –16,16%, інших оборотних активів 1,25%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій 0,04%. На кінець року відбулись наступні зміни оборотних активів: збільшення питомої ваги інших оборотних активів на 4,1%п., запасів на 1%п., грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 0,13%п., та відбулось зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості на 5,23%п.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

З табл. 2.10 видно, що дебіторська заборгованість підприємства на кінець звітного року в порівняно з попереднім збільшилась на 660 тис.грн або на 16,01%, це відбулось за рахунок збільшення заборгованості за розрахунками на 2493,1 тис.грн. або на 2,7 рази та зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1625,3 тис.грн. або на 82,46%, а також іншої поточної дебіторської заборгованості на 207,8 тис.грн або 16,92%. В структурі дебіторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займала дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги: 47,82%, частка іншої поточної дебіторської заборгованості склала – 29,80%, та дебіторська заборгованість за розрахунками склала – 22,38%.

На кінець року відбулись наступні зміни дебіторської заборгованості: збільшення питомої ваги за розрахунками до 71,43%, та зменшення питомої ваги іншої дебіторської заборгованості до 21,34%, а також дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги до – 7,23%.

Таблиця 2.10 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	на початок звітнього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітнього року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
		1	2	3	4	5	6	7	8
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	4121,7	4781,7	100	100	660	x	16,01	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1125	1971,1	345,8	47,82	7,23	-1625,3	-40,59	-82,46	-246,26
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками **:	1130÷1135-1145	922,5	3415,6	22,38	71,43	2493,1	49,05	2,7 р.	377,74
– за виданими авансами	1130	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом	1135	922,5	3415,6	100	71,43	2493,1	-28,57	2,7 р.	377,74
– в тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1228,1	1020,3	29,80	21,34	-207,8	-8,46	-16,92	-31,48

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» є суб'єктом підприємництва малого бізнесу, тому складає фінансовий звіт за спрощеною формою, де інформація про дебіторську заборгованість за строками непогашення відсутня.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				абс	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	35199,1	50183,2	14984,1	42,57
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	7 798,1	7 951,6	153,5	1,97
		22,15	15,85	-6,31	x
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн.	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	-1887,9	1538,2	3426,1	-1,8 р.
– в % до усіх джерел		-5,36	3,07	8,43	x
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	-	-	-	-
		-	-	-	x
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	-	-	-	-
		-	-	-	-
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	-	-	-	-
		-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	27401	42231,6	14830,6	54,12
		77,85	84,15	6,31	x
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	-	11514,1	11514,1	-
		-	22,94	22,94	x
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600	-	11514,1	11514,1	-
		-	22,94	22,94	x
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1615÷1630 (1645)	26828,10	18862,4	-7965,7	-29,69
		76,22	37,59	-38,63	x
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	-	-	-	-
		-	-	-	x
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665, 1690	627,60	11888,80	11261,2	18,0 р.
		1,78	23,69	21,91	x
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	-	-	-	-
		-	-	-	x

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

З табл. 2.11 видно, що у звітному році порівняно з попереднім джерела формування активів підприємства збільшились на 14984,10 тис. грн., або на 42,57%. Це відбулось за рахунок збільшення поточних зобов'язань і забезпечень на 14830,60 тис. грн., або на 54,12%, та власного капіталу на 153,50 тис. грн., або на 1,97%, довгострокові зобов'язання і забезпечення у звітному періоді були відсутні. В структурі джерел формування активів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займали поточні зобов'язання і забезпечення 77,85%, питома вага власного капіталу склала 22,15%. У звітному році відбулись наступні зміни в структурі джерел формування активів підприємства: збільшилась питома вага поточних зобов'язань і забезпечень до 84,15 %, та зменшилась питома вага власного капіталу до 15,85 % п., довгострокові зобов'язання і забезпечення у звітному періоді відсутні.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	7798	7952	154	1,97
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	7100	7100	-	-
– в % до власного капіталу		91,05	89,29	-1,76	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	-	1 556	1556	-
– в % до власного капіталу		-	19,57	19,57	x
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	698	852	154	21,99
– в % до власного капіталу		8,95	10,71	1,76	x
6. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
7. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

З табл. 2.12 видно, що власний капітал підприємства у звітному році порівняно з попереднім збільшився на 154 тис. грн., або на 1,97%. Це відбулось за рахунок збільшення непокритого збитку підприємства на 154 тис. грн., або на 21,99%. Капітал у дооцінках залишився не змінний. В структурі власного капіталу підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займав зареєстрований (пайовий) капітал 91,0%, питома вага нерозподіленого прибутку склала 8,95%, додатковий, резервний та капітал у дооцінках були по нулях. У звітному році відбулись наступні зміни в структурі власного капіталу підприємства: збільшилась питома вага капіталу у дооцінках на 19,57% п., нерозподіленого прибутку на 1,76 % п., та зменшилась питома вага резервного капіталу на 1,76% п. Ці зміни є нестійкими та суперечливими для діяльності підприємства.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про 48 фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	Поперед- ній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	249,4	153,5	-95,9
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	42365,50	42691,15	325,65
– основного капіталу*	Ф № 1, р. 1095,1200	8547,50	8049,70	-497,80
– оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1195	33818,00	34641,45	823,45
в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1495 – р.1095	-874,10	-174,85	699,25
3. Рентабельність капіталу, %	1/2*100%	0,59	0,36	-0,23
4. Рентабельність основного капіталу, %		2,92	1,91	-1,01
5. Рентабельність оборотного капіталу, %		0,74	0,44	-0,29
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %		-	-	-

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

Розрахунки, наведені в табл. 2.13 показують, що як у звітному році, так у попередньому році показники рентабельності капіталу підприємства мали позитивні значення, що пов'язано з тим, що підприємство мало чистий прибуток, що позитивно характеризує його діяльність. Показники рентабельності підприємства у звітному році порівняно з попереднім зменшились: всього капіталу на 0,23% п. – за рахунок зменшення чистого збитку на 95,9 тис. грн. при збільшенні середньорічної суми капіталу на 325,65 тис. грн.; основного капіталу на 1,01% п. – за рахунок зменшення чистого збитку на 95,9 тис. грн. та зменшення середньорічної суми основного капіталу на 497,8 тис. грн. оборотного капіталу – на 0,29% п. – за рахунок зменшення чистого збитку на 95,9 тис. грн. та збільшення середньорічної суми оборотного капіталу на 823,45 тис. грн. Впродовж дослідженого періоду, у підприємства не має власного оборотного капіталу, але його нестача зменшилася у звітному році на 699,25 тис. грн., і склала вже 174,85 тис. грн. Ці зміни негативно характеризують діяльність підприємства.

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.14.

З табл. 2.14 видно, що впродовж 2020-2021 років підприємство мало власний оборотний капітал для покриття запасів. Тому на початок попереднього року фінансова ситуація є не стійкою, і на кінець попереднього року вона залишається теж не стійкою, а на кінець звітного року ситуація погіршується і є кризовою, що дозволяє зробити висновок про фінансову не стійкість підприємства на ринку та негативні зміни у його діяльності.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15. З табл. 2.15 видно, що значення часткових показників фінансової стійкості не відповідають нормативам. Так значення коефіцієнта автономії впродовж трьох років знаходиться нижче норми, це обумовлено відсутністю власного капіталу підприємства, що свідчить про не стабільність та

Таблиця 2.14 – Аналіз фінансової стійкості підприємства
за узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітного року
1. Власний капітал	7548,7	7798,1	7951,6
2. Необоротні активи	7409	9686	6413,4
3. Наявність власних оборотних коштів	139,7	-1887,9	1538,2
4. Короткострокові кредити банків	-	-	11514,1
5. Загальна величина джерел формування запасів	139,7	-1887,9	13052,3
6. Запаси	33438,4	21062,8	36573,4
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	-33298,7	-22950,7	-35035,2
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	-33298,7	-22950,7	-23521,1
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу	34683,8	26544,3	18544,8
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	не стійка	не стійка	кризова

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

Таблиця 2.15 – Аналіз фінансової стійкості підприємства
за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	$(1495/1900)/1900$	0,15	0,22	0,16	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	$(1595+1695+1700)/1495$	5,56	3,51	5,31	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	$1495 - 1095$ або $1495 + 1595 - 1095$	140	-1888	1538	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	$(1495 - 1095)/1495$	0,02	-0,24	0,19	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)	$(1495 - 1095)/(1195+1200)$	-	-0,07	0,04	0,1

*Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

його фінансову залежність від зовнішніх кредиторів. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів також знаходиться на кінець звітнього та на кінець попереднього років не в межах норми та показує, що підприємство на початок попереднього року на 1 грн, власного капіталу залучало 5,56 грн. залучених коштів; а у звітньому році зменшилось до 5,31 грн., що свідчить про відсутність власних коштів на підприємстві.

Підприємство на кінець попереднього року мало власні оборотні активи, а на кінець звітнього року власні оборотні активи, які вкладено в оборотний капітал зменшились, що викликало зменшення значення коефіцієнта маневровості власного капіталу на кінець звітнього року. Значення коефіцієнта та забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами не відповідає нормативному значенню, що обумовлено відсутністю власного оборотного капіталу.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за допомогою табл. 2.16. Коефіцієнт ліквідності розраховується за відношенням оборотних активів до поточних зобов'язань, який показує, чи достатньо оборотних активів для погашення боргів.

Таблиця 2.16 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітнього року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
1	2	3	4	5	6	7	8
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	10	75	P_1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615 ÷ 1660+1690+1700)	27456	30751	-27446	-30676

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	4440	7122	P_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	-	11514	4440	-4393
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+1200)	21063	36573	P_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	-	-	21063	36573
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	9686	6413,4	P_4 – Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	7798,1	7951,6	1888	-1538
Баланс	35199	50183	Баланс	35254	50217	x	x

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства [49]

Отже, з табл. 2.16 видно, що впродовж звітнього року баланс підприємства не є абсолютно ліквідним тому, що не виконуються усі нерівності. Як на початок, так і на кінець звітнього року, виконуються наступні нерівності між групами активів та пасивів підприємства: $A_1 < P_1$, $A_2 < P_2$, $A_3 > P_3$, $A_4 > P_4$.

Висновки до другого розділу

В другому розділі кваліфікаційної роботи здійснено аналіз основних техніко-економічних показників та фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2021 рр. Дослідження в другому розділі роботи показало, що на підприємстві нестабільна тенденція зміни показників і погіршення діяльності у 2021 р. в порівнянні з 2020 р.:

1. Чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 7042,7 тис.грн. або 25,16% при зменшенні відповідних витрат – собівартості реалізованої

продукції на 4604,6 тис.грн. або 20,21%, інших операційні витрати – на 2368,7 тис.грн. або в 48,32%.

2. Проведений аналіз витрат на 1 грн. реалізованої продукції у 2021 році порівняно з 2020 роком показав їх зменшення на 0,04 коп. або на 0,04%, що пов'язано зі зменшенням чистого доходу від реалізації продукції більшими темпами ніж зміни витрат.

3. Прибуток підприємства до оподаткування зменшився на 116,9 тис. грн. або 38,44%, що відбулось за рахунок зменшення прибутку від основної операційної діяльності на 2437,60 тис. грн або на 46,82% та те негативною тенденцією. Зменшення збитку від іншої операційної діяльності на 7042,2 тис. грн. або на 25,16%. та іншої діяльності – на 48 тис.грн. також є негативною тенденцією в формуванні фінансових результатів до оподаткування підприємства

4. Рентабельність продукції зменшилась на 7,62% пунктів, рентабельність виробництва – на 0,03% пунктів, що говорить про негативні зміни показників та ефективність основної операційної діяльності підприємства.

5. Проведений аналіз використання ресурсів діяльності підприємства показав: погіршення використання основних засобів – фондівіддача по продукції зменшилась на 42,9% по продукції, та по прибутку на 40,99% (пов'язано зі більшими темпами зменшення прибутку від основної операційної діяльності ніж середньо-річної вартості основних засобів підприємства), зменшення продуктивності праці на 30,51%. Такі зміни негативно характеризують використання окремих ресурсів підприємства та його основну операційну діяльність.

6. У 2021 році в порівнянні з 2020 р., відбулось збільшення середнього річного значення валюти балансу на 1,01 разів, що супроводжувалась зменшенням чистого доходу від реалізації продукції на 25% та фінансового результату до оподаткування на 38%, що свідчить про негативні зміни в динаміці валюти балансу.

7. Як у 2021 році, так у попередньому 2020 році показники рентабельності капіталу підприємства мали позитивні значення, що пов'язано з тим, що підприємство мало чистий прибуток, що позитивно характеризує його діяльність, але зменшились: всього капіталу на 0,23% п. – за рахунок зменшення чистого збитку на 95,9 тис. грн. при збільшенні середньорічної суми капіталу на 325,65 тис. грн.; основного капіталу на 1,01% п. – за рахунок зменшення чистого збитку на 95,9 тис. грн. та зменшення середньорічної суми основного капіталу на 497,8 тис. грн. оборотного капіталу – на 0,29% п. – за рахунок зменшення чистого збитку на 95,9 тис. грн. та збільшення середньорічної суми оборотного капіталу на 823,45 тис. грн.

8. Впродовж дослідженого періоду, у підприємства не має власного оборотного капіталу, але його нестача зменшилася у звітному році на 699,25 тис. грн., і склала вже 174,85 тис. грн. Ці зміни негативно характеризують діяльність підприємства.

9. Дослідження показало, що впродовж 2020-2021 років підприємство мало власний оборотний капітал для покриття запасів. Тому на початок попереднього року фінансова ситуація є не стійкою, і на кінець попереднього року вона залишається теж не стійкою, а на кінець звітного року ситуація погіршується і є кризовою, що дозволяє зробити висновок про фінансову нестійкість підприємства на ринку та негативні зміни у його діяльності

10. Баланс підприємства є абсолютно ліквідним, що позитивно впливає на його фінансовий стан та платоспроможність, що підтверджується тенденцією змін показників ліквідності: поточної ліквідності – на 0,11 грн./грн., швидкої ліквідності – на 0,01 грн./грн., абсолютної ліквідності – 0 значення, що свідчить про відсутність на підприємстві найбільш ліквідних активів.

11. Результати дослідження, які відображені у другому розділі кваліфікаційної роботи, були опубліковані у 1 тезах (у співавторстві) [33] та пройшли апробацію на XI Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року «Особливості аналізу доходів діяльності підприємств харчової промисловості в сучасних умовах», в в ОНТУ, м. Одеса.

3. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ В ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД»

3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регламентується законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО 16 «Витрати». Ведення бухгалтерського обліку на в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» регулюється Наказом про облікову політику. В наказі обумовлені певні особливості бухгалтерського обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», як суб'єкту підприємницької діяльності та малого бізнесу.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» представлений такими видами обліку: оперативний, фінансовий, статистичний, податковий. Оперативний облік здійснюється безпосередньо на складах та в цехах підприємства робітниками, робота яких перевіряється 1 раз у 2 тижні менеджерами. Статистичний, фінансовий та податковий облік здійснюється безпосередньо у відділі бухгалтерії й узагальнюється у формах статистичної, фінансової та податкової звітності, яка передбачена законодавством для суб'єкта підприємницької діяльності малого бізнесу.

Роботу бухгалтерської служби визначає положення «Про бухгалтерську службу підприємства:

I. Загальні положення.

1. Бухгалтерський облік являє собою процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства. Відділ бухгалтерії – це самостійний структурний підрозділ на правах відділу, підпорядковується керівнику підприємства, приймає участь у роботі усіх підрозділів підприємства та виконує облікові та контрольні функції.

2. Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» здійснюється відділом бухгалтерії, яка діє на засадах самостійного структурного підрозділу підприємства.

3. Чисельність працівників бухгалтерської служби визначаються штатним розкладом.

4. Бухгалтерія в своїй діяльності керується Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, нормативними та законодавчими актами з ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, Положенням про бухгалтерську службу.

5. Бухгалтерську службу очолює головний бухгалтер, який призначається і звільняється з посади наказом керівника ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

II. Мета і завдання діяльності бухгалтерської служби.

1. Метою діяльності бухгалтерії є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та про рух грошових коштів.

2. До основних завдань бухгалтерської служби входить ведення бухгалтерського обліку підприємства, організація обліку фінансово-господарської діяльності, здійснення контролю за збереженням власності, правильним використанням грошових коштів і матеріальних ресурсів, складання звітності.

III. Функції бухгалтерської служби.

Основна функція бухгалтерської служби – ведення бухгалтерського обліку в розрізі господарських засобів та джерел їх утворення на основі натуральних вимірників в грошовому виразі шляхом суцільного, безперервного та взаємозв'язаного відображення у відповідних носіях інформації та організація бухгалтерського обліку, реалізується за такими складовими:

– облік доходів підприємства;

- облік касових операцій;
- облік грошових коштів на рахунках ;
- облік розрахунків по заробітній платі;
- облік розрахунків з бюджетом та позабюджетними соціальними фондами;
- облік розрахунків у порядку планових платежів;
- облік розрахунків з підзвітними особами;
- облік розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами;
- облік необоротних активів;
- облік запасів та МШП;
- облік витрат діяльності;
- облік власного капіталу;
- облік результатів виконання планових показників;
- складання і подання звітності до відповідних органів;
- організація проведення інвентаризації;
- організації технології облікового процесу (облікових номенклатур, носіїв облікової інформації, графіків руху носіїв облікової інформації, архіву звітності тощо);
- організація контролю за фінансово-господарською діяльністю установи;
- організація забезпечення бухгалтерського обліку;
- організація розвитку бухгалтерського обліку.

IV. Права і обов'язки.

1. Вимагати від структурних підрозділів підприємства та окремих посадових осіб своєчасного відповідно до графіків руху носіїв облікової інформації подання оформлених відповідним чином матеріалів (планів, звітів, табелів, довідок тощо).

2. Не приймати до виконання і оформлення документів за операціями, які порушують діюче законодавство і встановлений порядок приймання, оприбуткування, зберігання та витрачання грошових коштів, обладнання, матеріальних і інших цінностей.

3. Надавати керівництву підприємства пропозиції про покарання осіб, які є винними у недоброякісному оформленні і складанні документів, несвоєчасній передачі їх для відображення на рахунках бухгалтерського обліку та відображенні в документах недостовірної інформації.

4. Здійснення зв'язку з іншими організаціями за запитаннями, що входять до компетенції бухгалтерії.

V. Відповідальність.

1. Всю повноту відповідальності за якість та своєчасність виконання покладених на бухгалтерію даним Положенням задач і функцій несе головний бухгалтер.

2. Ступінь відповідальності інших працівників бухгалтерії встановлюється посадовими інструкціями.

VI. Взаємовідносини.

1. З усіма структурними підрозділами щодо питань забезпечення процесу бухгалтерського обліку оперативною інформацією.

2. З кадровим підрозділом – за питанням відбору кадрів в бухгалтерію, по формуванню інформації щодо особового складу установи.

3. З відділом матеріально-технічного постачання – з питань інформаційної бази по надходженню товарно-матеріальних цінностей.

4. З юридичним відділом – з питань регулювання фактів матеріальної, адміністративної та інших видів відповідальності, підготовки юридичних документів, договорів та контрактів.

VII. Організація роботи.

1. Бухгалтерський підрозділ підприємства працює відповідно до Правил внутрішнього трудового розпорядку установи.

2. Робочий час працівників бухгалтерії нормований в межах п'ятиденного робочого тижня з встановленими термінами (часовими) – з 9:00 до 18:00 з перервою трудового дня з 12:30 до 13:30.

Веденням обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» займається відділ бухгалтерії, структура якого приведена на рис. 3.1.

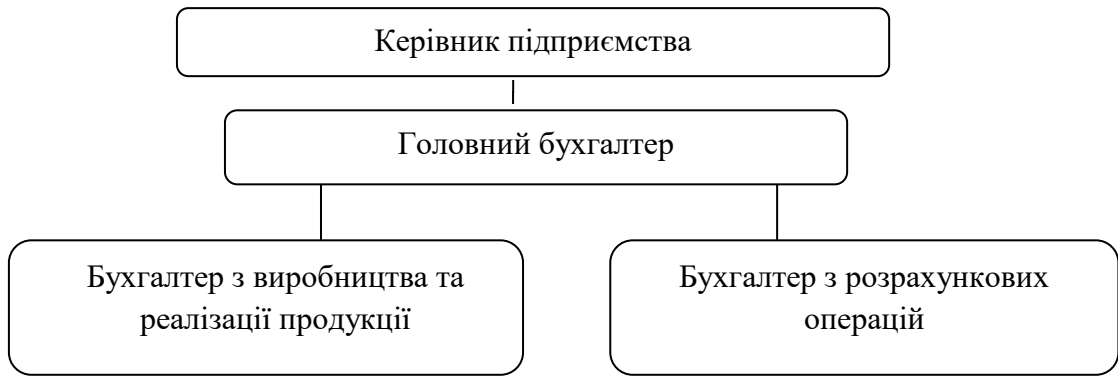

Рис. 3.1 – Структура відділу бухгалтерії в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Для досягнення своєчасності, повноти, точності обліку кожен з працівників відділу повинен виконувати поставлені перед ним завдання. На підприємстві ТОВ «Вознесенський коньячний завод» у відділі бухгалтерії також діє лінійно– функціональна структура управління.

Керівнику підприємства підпорядковується головний бухгалтер, якому в свою чергу підпорядковуються два бухгалтери – з основної операційної діяльності та бухгалтер по розрахунках з дебіторами та кредиторами.

До обов’язків головного бухгалтера відносять:

1. Забезпечення ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних методологічних засад, встановлених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з урахуванням особливостей діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних.

2. Організація роботи бухгалтерської служби, контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій.

3. Вимагання від підрозділів, служб та працівників забезпечення неухильного дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

4. Вживання всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах

бухгалтерського обліку та збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну.

5. Забезпечення складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності підприємства, підписання її та подання в установлені строки користувачам.

6. Здійснює заходи щодо надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

7. Бере участь у підготовці та поданні інших видів періодичної звітності, які передбачають підпис головного бухгалтера, до органів вищого рівня у відповідності з нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями.

8. За погодженням з власником (керівником) підприємства забезпечує перерахування податків та зборів, передбачених законодавством, проводить розрахунки з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань.

9. Здійснює контроль за веденням касових операцій, безготівкових розрахунків, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

10. Бере участь у проведенні інвентаризаційної роботи на підприємстві, оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства.

11. Організує роботу з підготовки пропозицій для керівника ТОВ «Вознесенський коньячний завод» щодо:

- визначення облікової політики підприємства, внесення змін до обраної облікової політики, вибору форми бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності підприємства і технології оброблення облікових даних;

- розроблення системи і форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та правил документообігу, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку, звітності і контролю господарських операцій;

- визначення прав працівників на підписання первинних та зведених облікових документів;
- вибору оптимальної структури бухгалтерської служби та чисельності її працівників, підвищення професійного рівня бухгалтерів, забезпечення їх довідковими матеріалами;
- поліпшення системи інформаційного забезпечення управління та шляхів проходження обробленої інформації до виконавців;
- впровадження автоматизованої системи оброблення даних бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей діяльності підприємства чи удосконалення діючої;
- забезпечення збереження майна, раціонального та ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, залучення кредитів та їх погашення.

12. Керує працівниками бухгалтерського обліку підприємства та розподіляє між ними посадові завдання та обов'язки.

13. Знайомить цих працівників із нормативно-методичними документами та інформаційними матеріалами, які стосуються їх діяльності, а також із змінами в чинному законодавстві.

Обов'язки бухгалтера по розрахунковим операціям:

1. Обробляти та аналізувати інформацію стосовно виконання покупцями та замовника умов діючих договорів.
2. Вести бухгалтерського обліку з дебіторами за роботи, товари, послуги та складати відповідної бухгалтерської звітності.
3. Обробляти банківських документів стосовно розрахунків дебіторів.
4. Приймати та контролювати первісну документацію від покупців та замовників.
5. Забезпечувати керівництво інформацією відносно положення справ по існуючим дебіторам.

6. Здійснювати операції по прийому, обліку, видачі і зберіганню грошових коштів і інших грошових коштів з обов'язковим дотриманням правив, що забезпечують їх збереження.

7. Отримувати по оформленим відповідно до встановленого порядку документах грошові кошти або оформлювати їх для здобуття безготівковим дорогою в установах банку для виплати робітником і службовцем заробітної плати, премій, оплати відрядження і інших витрат.

8. Вести на основі прибуткових і витратних документів касову книгу, звіряти фактичну наявність грошових сум і цінних паперів з книжковим залишком.

9. Складати касову звітність.

10. Здійснювати готівкові та безготівкові розрахунки в установленому порядку з організаціями та фізичними особами при оплаті робіт і послуг підприємства.

Для чіткої організації і планування роботи, а також раціонального розподілу праці на підприємстві розробляються посадові інструкції на кожную посаду, передбачену штатним розкладом.

Посадова інструкція головного бухгалтера складена в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відповідно до вимог чинного законодавства України.

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» застосовується автоматизована форма обліку (рис. 3.2).

Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MS Word, MS Excel. У програмі MS Word в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва. У програмі MS Excel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Рис. 3.2 – Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку, яка використовується в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Таким чином, відділ бухгалтерії працює ефективно завдяки новим автоматизованим технологіям, програмним забезпеченням та кваліфікованими працівниками відділу. Більша частина завдань, покладених на відділ бухгалтерії вирішується на більш якісному рівні та з використанням меншого часу завдяки комп'ютерним технологіям та інтегрованих на ньому програм.

3.2. Фінансовий облік безготівкових грошових коштів підприємства

Для організації безготівкових розрахунків та збереження грошових коштів в установі банку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відкрили поточні рахунки у національній валюті згідно з Інструкцією «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній

валютах», затвердженою Постановою НБУ від 12.11.2003 р. №492 зі змінами. Розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях або в електронному вигляді при застосуванні форми розрахунків «клієнт-банк».

Інструкція «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 25.05.2021р. №44 (зі змінами) встановлює загальні правила, форми і стандарти розрахунків юридичних та фізичних осіб у грошовій одиниці України, здійснювані за участю банків. В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» для відкриття рахунків надало в банк заяву встановленої форми, до якої додано копію свідоцтва про реєстрацію платника податків, картку з зразками підписів керівника підприємства та головного бухгалтера, відбитком печатки, які завірені нотаріусом. На підставі цих документів підприємству відкрито банківські рахунки.

Зарахування готівки в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» на банківський рахунок проводиться на підставі оголошення про її внесення, відривна частина якого є квитанцією банку про підтвердження цієї операції. Видача готівки проводиться на підставі грошового чеку, три останні цифри номера якого заносяться до виписки банку, безготівкові операції здійснюються платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, платіжними вимогами. Кожна операція за цим рахунком у хронологічному порядку відображається у виписці банку.

Виписка банку, яка є копією записів банку на рахунку ТОВ «Вознесенський коньячний завод», видається разом із первинними документами, що засвідчують здійснені операції з надходження і витрачання коштів. На основі виписок банку проводять записи операцій за дебетом і кредитом цього рахунка господарських операцій і грошових документів у відповідній кореспонденції рахунків за допомогою автоматизованої форми обліку.

Для обліку руху грошових коштів, які знаходяться на рахунках у банку та можуть бути використані для поточних операцій в ТОВ «Вознесенський

коньячний завод», призначений рахунок 31 «Рахунки в банках», що має такі субрахунки:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті».

Субрахунки 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» і 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» призначені для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів в іноземній валюті. За дебетом рахунку 31 «Рахунки в банках» відображається надходження грошових коштів, за кредитом – їх використання. Типові бухгалтерські проведення з надходження грошових коштів у національній валюті відображено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Типові проведення з надходження безготівкових грошових коштів у ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
1. Внесено готівку на поточний рахунок готівку з каси .	311	301	45003,09
2. Погашено супермаркетом ТОВ «АТБ» заборгованість за отримане вино «Рислінг».	311	361	12360,00
3. Оплачено супермаркетом ТОВ «АТБ» за одержану готову продукцію.	311	361	18237,80
4. Оплачено супермаркетом ТОВ «Точка» одержане вино «Сапераві»	311	361	5326,12
5. Отримано грошові кошти у вигляді доплати від супермаркету ТОВ «Гаврія»	311	361	3090,28
6. Внесено на поточний рахунок готівку з каси підприємства	311	301	12580,00
7. Отримано грошові кошти від супермаркету ТОВ «Точка»	311	361	14308,00

Типові проведення з списання грошових коштів у національній валюті відображено у табл. 3.2.

У табл. 3.3 наведено відображення безготівкових грошових коштів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2019-2021 рр. у фінансовій звітності малого підприємства.

Таблиця 3.2 – Типові проведення з видачі грошових коштів у
ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
1. Повернуто передоплату супермаркету ТОВ «АТБ»	361	311	15509,00
2. Передано готівкові грошові кошти в касу підприємства	301	311	21381,00
3. Оплачено постачальнику за раніше одержані виноматеріали матеріали	631	311	29052,00
4. Проведено розрахунки з постачальником за скляну тару	631	311	37930,90
5. Погашено заборгованість перед бюджетом	641	311	32260,00
6. Сплачено єдиний соціальний внесок до фондів соціального страхування	651	311	17479,00
8. Перераховано суми заробітної плати на особисті рахунки працівників	661	311	109327,52

Таблиця 3.4 – Відображення величини грошових коштів у
ТОВ «Вознесенський коньячний завод»
у фінансовій звітності за 2019-2021 рр.

Форма	Код рядка	Назва рядка	Сума у 2019р., тис. грн.	Сума у 2020р., тис. грн.	Сума у 2021р., тис. грн.
Форма №1 «Баланс» (розділ II активу «Оборотні активи»)	1165	Гроші та їх еквіваленти (на кінець року)	3,4	10,1	74,8

Бухгалтерські записи до облікових реєстрів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» здійснюються на підставі первинних і зведених облікових документів (виписок банку і прикладених до них чеків платіжних доручень і т. ін.) в розрізі кореспондуючих рахунків в хронологічному порядку у підсумках за 2-3 дні. Здійснюється попереднє накопичення даних про операції з безготівковими грошовими коштами за кожен день в допоміжній відомості в необхідному аналітичному розрізі з подальшим перенесенням підсумкових оборотів за місяць в реєстри. Залишки на відповідних рахунках у реєстрах на кінець місяця визначаються як різниця між сумою сальдо на початок місяця і дебетових оборотів за рахунком за поточний місяць і сумою кредитових оборотів за місяць. Сальдо рахунків звіряється з відповідними документами (звітами касира, виписками банку і т. ін.).

3.3 Аудит безготівкових грошових коштів і аналіз грошових коштів підприємства

3.3.1. Аналіз грошових коштів підприємства

Фінансовий аналіз грошових коштів охоплює аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства та самих грошових коштів, як їх елементу, аналіз грошових коштів, як елементу оцінки ліквідності балансу підприємства за методикою розрахунку аналітичних таблиць, які наведені за методичним підходом [12].

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показник и	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	на початок звітнього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок	в % до величини зміни оборотних
		1	2	3	4	5	6	7	8
Оборотні активи всього, тис. грн.,									
в тому числі:	1195	25513,1	43769,8	100	100	18256,7	х	71,56	100
– запаси	1100, 1110	21062,8	36573,4	82,56	83,56	15510,6	1,00	73,64	84,96
– дебітор- ська заборгова ність	1120÷ 1155	4121,7	4781,7	16,16	10,92	660	-5,23	16,01	3,62
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	10,1	74,8	0,04	0,17	64,70	0,13	6,4 р.	0,35
– інші оборотні активи	1170, 1190	318,50	2339,9	1,25	5,35	2021,4	4,10	6,4 р.	11,07

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

Проведений аналіз показників в табл. 2.5 свідчить про те, що оборотні активи підприємства на кінець 2021 року в порівняно з попереднім 2020 роком збільшились на 18256 тис.грн або в 71,56%, це відбулось за рахунок збільшення запасів на 15510,6 тис.грн. або на 73,64%, інших оборотних активів на 2021,40 тис. грн. або в 6,4 рази, дебіторської заборгованості на 660 тис. грн. або на 16,01%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 64,7 тис. грн. або на 6,4 рази.

Аналіз структури оборотних активів на початок 2021 року найбільшу питому вагу займали запаси: 82,56%, частка дебіторської заборгованості склала –16,16%, інших оборотних активів 1,25%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій 0,04%. На кінець 2021 року відбулись наступні зміни оборотних активів: збільшення питомої ваги інших оборотних активів на 4,1%п., запасів на 1% %п., грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 0,13%п., та відбулось зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості на 5,23%п.

Аналіз складу, структури та динаміки грошових коштів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс» фінансової звітності малого підприємства за допомогою табл. 3.6-3.7 за 2019-2021 рр..

Таблиця 3.6 – Аналіз складу, структури та динаміки грошових коштів

в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» у 2019-2020 рр.*

Показники	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
	На кінець 2019р.	На кінець 2020р.	На кінець 2019р.	На кінець 2020р.	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на кінець 2019 р.	в % до величини зміни оборотних активів
Гроші та їх еквіваленти всього, у т.ч.	3,4	10,1	100	100	6,7	x	в 1,97р.	100
Готівка	-	-	-	-	-	-	-	-
Рахунки в банках	3,4	10,1	100	100	6,7	0	в 1,97р.	100

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

Таблиця 3.7 – Аналіз складу, структури та динаміки грошових коштів
в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» у 2020-2021 рр.*

Показники	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
	На кінець 2019р.	На кінець 2020р.	На кінець 2019р.	На кінець 2020р.	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на кінець 2019 р.	в % до величини зміни оборотних активів
Гроші та їх еквіваленти всього, у т.ч.	10,1	74,8	100	100	64,7	x	в 6.4р.	100
Готівка	-	-	-	-		-		-
Рахунки в банках	10,1	74,8	100	100	67,4	0	в 6,4р.	100

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

Дані табл. 3.6 свідчать про те, що на кінець 2020 р. відбулось збільшення суми грошей та їх еквівалентів на 6,7 тис. грн. або в 1,97 р. На формування даної зміни вплинуло тільки зростання величини грошових коштів на рахунках в банках. Щодо структури грошей та їх еквівалентів, то найбільшу частку в ній займають саме рахунки в банках, частка яких на кінець 2019 р. та 2020 р. склала 100%. На кінець 2021 р. відбулось збільшення суми грошей та їх еквівалентів в 6,4 рази, що за рахунок зростання величини грошових коштів на рахунках в банках. В структурі грошей та їх еквівалентів також то найбільшу частку займають рахунки в банках– 100%. Такі зміни позитивно впливають на фінансовий стан підприємства.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми №1-м «Баланс» за допомогою табл. 3.8.

З табл. 3.8 видно, що всі коефіцієнти ліквідності підприємства в 2020-2021 рр. не знаходяться в межах нормативних значень, що свідчить про неплатоспроможність підприємства погасити або покрити свої поточні зобов'язання. Підприємству необхідно розробити політику покращення

Таблиця 3.8 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками за 2020-2021 рр.*

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок 2020 року	На кінець 2020 року	На кінець 2021 року	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$(1195+1200)/1695$	2	1,00	0,93	1,04	0,11
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	$(1195+1200-1100-1110)/1695$	1	0,21	0,16	0,17	0,01
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$(1160+1165)/1695$	$> 0,2$ [0,25...0,35]	-	-	-	-

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства [49]

фінансової стійкості та платоспроможності, інакше це може привести до банкрутства ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

3.3.2. Аудиторський висновок

Як показано в п. 1.3. 1 розділу кваліфікаційної роботи, основним завданням аудиту безготівкових розрахункових операцій та грошових коштів є встановлення об'єктивної істини щодо інформації про безготівково-розрахункові операції, дебіторську і кредиторську заборгованість, складання думки аудитором про достовірність, законність, повноту та об'єктивність відображених у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності операцій, донесення цієї думки через аудиторський висновок до користувачів інформації. Проведене аудиторське дослідження фінансової звітності малого підприємства – ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2019-2021 рр., а саме Форми №1-м «Баланс», Форми №2-м «Звіт про фінансові результати», дозволило сформулювати аудиторський висновок про достовірність відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності безготівкових грошових коштів підприємства та робочі документи аудитора (Додаток Б).

Про достовірність ведення обліку безготівкових грошових коштів в
ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

01.12.2023 р.

м. Одеса

Керівництву

ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

*Можливі користувачі: Державна комісія
з цінних паперів і фондового ринку, її
територіальні відділення*

Згідно з договором № 30/23 від 01.08.2023 р. аудиторська фірма «Студент», свідоцтво про внесення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності № 2515 від 01 лютого 2020 р, видане Аудиторською Палатою України, провела аудит фінансової звітності в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Відповідальність стосовно зазначеної фінансової звітності несе керівництво в ТОВ «Вознесенський коньячний завод». Нашим обов'язком є висловлення думки стосовно цієї фінансової звітності на підставі проведеного аудиту.

Ми провели аудиторську перевірку згідно з Міжнародними стандартами аудиту, надання впевненості та етики Міжнародної федерації бухгалтерів, законодавства України та склали аудиторський висновок з урахуванням вимог Положення щодо підготовки аудиторських висновків, які подаються до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при розкритті інформації емітентами та професійними учасниками фондового ринку, затвердженого рішенням ДКЦПФР.

1.1. Основні відомості про аудиторську фірму:

Товариство з обмеженою відповідальністю Аудиторська фірма «Студент», свідоцтво про внесення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності №2515 від 01 лютого 2020р., видане Аудиторською Палатою України.

Ідентифікаційний код: 21225963

Адреса: 65014, м. Одеса, вул. Канатна, буд. 112. Тел. (048) 722-22-22

1.2. Основні відомості про Компанію:

Повна назва Компанії	Товариство з обмеженою відповідальністю в «Вознесенський коньячний завод»
Скорочена назва Компанії	в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»
Код ЄДРПОУ	40404385
Організаційно-правова форма емітента	Товариство з обмеженою відповідальністю
Орган, який видав свідоцтво	Виконавчий комітет Миколаївської обласної ради
Юридична адреса і місцезнаходження	56541, Україна, Миколаївська обл., с. Бузьке, вул. Зеленогаївська, б. 2
Основні види діяльності	Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв
Чисельність працівників	26
Наявність і місцезнаходження філій	-
Номер, дата та строк дії ліцензії на здійснення діяльності	-

1.3. Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:

Дата та номер договору на проведення аудиту: № 30/23 від 01.08.2023 р.

Дата початку та дата закінчення проведення аудиту: 20.11.2023 р. – 01.12.2023 р.

Масштаб проведення аудиту: перевірка достовірності та повноти фінансової звітності в частині відображення безготівкових грошових коштів станом на 31 грудня 2021 року.

1.4. Змістова частина

До перевірки надана наступна документація:

- оборотні й сальдові баланси;
- відомості аналітичного обліку;
- первинні документи господарських операцій;
- фінансова звітність підприємства малого бізнесу.

Перевіркою охоплені наступні питання:

- облік безготівкових грошових коштів;
- відповідність бухгалтерського обліку вимогам законодавства.

При проведенні перевірки аудиторі діяли відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність», «Про господарчі товариства», «Про оподаткування прибутку підприємств», «Про податок на додану вартість»,

Цивільного й Господарського кодексів України, Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших законодавчих і нормативних актів, які регулюють бухгалтерський і податковий облік, а також Міжнародних стандартів аудита, надання впевненості й етики Міжнародної федерації бухгалтерів.

Утримування здійснених господарських операцій досліджувалося в основному вибіркоvim і суцільним методами шляхом застосування спеціальних прийомів документального й фактичного контролю. Використовуючи тестування, була перевірена інформація, що підтверджує цифровий матеріал, на якому ґрунтується звітність. Під час перевірки досліджені бухгалтерські принципи оцінки матеріальних статей балансів, використані керівництвом підприємства. Уважаємо, що зібраної інформації досить для складань аудиторських висновків.

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «Вознесенський коньячний завод» здійснюється відповідно до діючого законодавства, прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність складена за даними обліку й вірогідно відображає у всіх істотних аспектах фактичний фінансово-господарський стан підприємства за станом на 31.12.2021 р. за результатами операцій за період з 01.01.2020 р. по 31.12.2021 р.

Фінансова звітність малого підприємства за 2019-2021 р. складена відповідно до вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Дані, відображені в Балансі, у частині безготівкових грошових коштів підтверджуються залишками на рахунках активів і зобов'язань.

Аналіз статей Звіту про фінансові результати подає реальну інформацію про доходи й витрати, про прибутки й збитки, отриманих у результаті діяльності підприємства за звітний період.

Бухгалтерський облік безготівкових грошових коштів ТОВ «Вознесенський коньячний завод» ведеться відповідно до Закону України «Про

бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» і з Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» забезпечує своєчасне й повне відображення господарських операцій по відповідних рахунках і параметрам і надання необхідної інформації користувачам про стан активів, зокрема безготівкових грошових коштів.

Облікова політика певна підприємством самостійно й затверджена Наказом. У даному наказі відображена методологія ведення бухгалтерського обліку й надання інформації у фінансових звітах, які відповідають вимогам П(С)БО й адаптовані до діяльності підприємства. За період, що перевірявся, облікова політика підприємства не змінювалася.

На підприємстві застосовується автоматизована система обліку.

1.5. Думка аудитора щодо розкриття інформації про безготівкові грошові кошти і відповідності її установленим нормативам

Інформація про безготівкові кошти, що відображена в балансі ТОВ «Вознесенський коньячний завод» є повної, правдивої й відповідає національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Облік, оцінка й класифікація безготівкових грошових коштів по статтях балансу відповідає вимогам НП(С)БО 1 і прийнятої облікової політиці.

Безготівкові грошові кошти відображені у примітках до річної фінансової звітності малого підприємства розгорнуто й мають наступну структуру:

Таблиця 3.9 – Грошові кошти, які відображені в фінансовій звітності
В ТОВ «Вознесенський коньячний завод»*

Найменування показника	Станом на 31.12.2019р.	Станом на 31.12.2020р.	Станом на 31.12.2021р.
1. Гроші та їх еквіваленти	3,4	10,1	74,8
Всього безготівкових грошових коштів	3,4	10,1	74,8

* Складено на підставі фінансової звітності підприємства [49]

Грошові кошти, відображені в балансі підприємства відповідають грошовим коштам і їх еквівалентам, відображеним у примітках до річної фінансової звітності підприємства.

1.6. Думка аудитора про фінансовий стан підприємства та ліквідність в балансу відповідності із установленими нормативами

Дані балансу ТОВ «Вознесенський коньячний завод» свідчать про нестійку фінансову ситуацію в 2021 р. На підприємстві баланс не є абсолютно ліквідним та спостерігається погіршення рівня ліквідності, про що свідчить зміну показників ліквідності: зменшення коефіцієнту поточної ліквідності на 7,2% пункти, швидкої ліквідності – на 4,5% пункти, але коефіцієнт абсолютної ліквідності немає значення, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства й свідчить про відсутність найбільш ліквідних активів.

Негативною тенденцією у 2020 р. в порівнянні з 2019 р. є перевищення середньої річної суми кредиторської заборгованості над дебіторською, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Кредиторська заборгованість збільшилась на 19,5% при збільшенні дебіторської заборгованості на 921,4 тис.грн. або на 26,9%, що пов'язано зі збільшенням обсягу реалізованої продукції на 49,7%. В 2021 р. спостерігається збільшення аналогічна тенденція перевищення кредиторської заборгованості над дебіторської, що є негативним та впливає на фінансовий стан підприємства.

Всі коефіцієнти ліквідності підприємства в 2020-2021 рр. не знаходяться в межах нормативних значень, що свідчить про неплатоспроможність підприємства погасити або покрити свої поточні зобов'язання.

Впродовж 2019-2021 років підприємство мало власний оборотний капітал для покриття запасів. Тому на початок попереднього року фінансова ситуація є не стійкою, і на кінець попереднього року вона залишається теж не стійкою, а на кінець звітного року ситуація погіршується і є кризовою, що дозволяє зробити висновок про фінансову не стійкість підприємства на ринку та негативні зміни у його діяльності.

Підприємству необхідно розробити політику покращення фінансової стійкості та платоспроможності, інакше це може привести до банкрутства ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Аудиторський висновок незалежних аудиторів

Ми провели аудит наданої фінансової звітності в частині відображення безготівкових грошових коштів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за станом на 31 грудня 2021 року. Відповідальність за вірогідність фінансової звітності несе керівництво ТОВ «Вознесенський коньячний завод». Нашим обов'язком є висловлення думки про вірогідність даної фінансової звітності на підставі проведеного аудита.

Ми провели аудит наданої фінансової звітності в частині відображення безготівкових грошових коштів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за станом на 31 грудня 2021 року. Ми провели аудиторську перевірку відповідно до Міжнародних стандартів аудитів. Ці стандарти зобов'язують нас планувати й здійснювати аудиторські перевірки з метою одержання обґрунтованої впевненості в тім, що фінансові звіти не містять істотних перекручувань. Ми вважаємо, що проведена нами аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовані підстави для висловлення нашої думки.

Надана інформація свідчить про відповідність здійснюваної господарсько-фінансової діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» чинному законодавству. Прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність підприємства, у частині відображення безготівкових грошових коштів на основі облікових даних і в цілому вірогідно відображає фактичний фінансовий стан на 31.12.2021р. Фінансовий результат, відображений у фінансовій звітності, відповідає даним бухгалтерського обліку підприємства.

На нашу думку, фінансова звітність справедливо й вірогідно у всіх істотних аспектах відображає фінансовий стан ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за станом на 31 грудня 2021 р., а також результати його

діяльності за 2021 рік, відповідно до Національних стандартів фінансової звітності й інших нормативно-правових актів України.

Аудитор АФ «Студент»

Ю.О. Побожий

Висновки до третього розділу

Дослідження практичних аспектів організації бухгалтерського обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», фінансового обліку безготівкових грошових коштів на підприємстві та проведення їх аудиту та фінансового аналізу, показало:

1. Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» ведеться згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 липня 1999 р. (зі змінами та доповненнями), Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення обліку безготівкових грошових коштів на підприємстві. Досліджено особливості організації бухгалтерського обліку та фінансового обліку безготівкових грошових коштів, складено кореспонденцію рахунків та відображення у фінансовому звіті малого підприємства.

2. На підставі даних форм фінансового звіту малого підприємства ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2019-2021 рр. був проведений економічний аналіз грошових коштів підприємства та встановлено, що:

– оборотні активи підприємства на кінець 2021 року в порівняно з попереднім 2020 роком збільшились на 71,56%, це відбулось за рахунок збільшення запасів на 73,64%, інших оборотних активів в 6,4 рази, дебіторської заборгованості на 16,01%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій в 6,4 рази;

– аналіз структури оборотних активів на початок 2021 року найбільшу питому вагу займали запаси: 82,56%, частка дебіторської заборгованості склала –16,16%, інших оборотних активів 1,25%, грошових

коштів та поточних фінансових інвестицій 0,04%. На кінець 2021 року відбулись наступні зміни оборотних активів: збільшення питомої ваги інших оборотних активів на 4,1%п., запасів на 1% %п., грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 0,13%п., та відбулось зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості на 5,23%п.;

– на кінець 2020 р. відбулось збільшення суми грошей та їх еквівалентів в 1,97 р. На формування даної зміни вплинуло тільки зростання величини грошових коштів на рахунках в банках. Найбільшу частку структури грошових коштів займають саме рахунки в банках, частка яких на кінець 2019 р. та 2020 р. склала 100%;

– на кінець 2021 р. відбулось збільшення суми грошей та їх еквівалентів в 6,4 рази, що за рахунок зростання величини грошових коштів на рахунках в банках. В структурі грошей та їх еквівалентів також то найбільшу частку займають рахунки в банках– 100%. Такі зміни позитивно впливають на фінансовий стан підприємства.

– аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками за даними форми №1-м «Баланс» показав, що баланс не є абсолютно ліквідним та всі коефіцієнти ліквідності підприємства в 2019-2021рр. не знаходяться в межах нормативних значень, що свідчить про неплатоспроможність підприємства погасити або покрити свої поточні зобов'язання;

– підприємству необхідно розробити політику покращення фінансової стійкості та платоспроможності, інакше це може привести до банкрутства ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

4. Аудит фінансової звітності в частині відображення безготівкових грошових коштів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за станом на 31 грудня 2021 року показав:

– надана інформація свідчить про відповідність здійснюваної господарсько-фінансової діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» чинному законодавству. Прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність підприємства, у

частині відображення безготівкових грошових коштів на основі облікових даних і в цілому вірогідно відображає фактичний фінансовий стан на 31.12.2021р. Фінансовий результат, відображений у фінансовій звітності, відповідає даним бухгалтерського обліку підприємства;

– фінансова звітність справедливо й вірогідно у всіх істотних аспектах відображає фінансовий стан ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за станом на 31 грудня 2021 р., а також результати його діяльності за 2021 рік, відповідно до Національних стандартів фінансової звітності й інших нормативно-правових актів України;

– впродовж 2020-2021 років підприємство мало власний оборотний капітал для покриття запасів. Тому на початок попереднього року фінансова ситуація є не стійкою, і на кінець попереднього року вона залишається теж не стійкою, а на кінець звітного року ситуація погіршується і є кризовою, що дозволяє зробити висновок про фінансову не стійкість підприємства на ринку та негативні зміни у його діяльності;

– складено аудиторський висновок про достовірність відображення в бухгалтерському обліку та фінансової звітності безготівкових грошових коштів підприємства та робочі документи аудитора (Додаток Б);

– підприємству необхідно розробити політику покращення фінансової стійкості та платоспроможності, інакше це може привести до банкрутства ТОВ«Вознесенський коньячний завод».

5. Результати дослідження, які відображені у третьому розділі кваліфікаційної роботи, були опубліковані у 1 тезах (у співавторстві) [33] та пройшли апробацію на XI Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року «Особливості аналізу доходів діяльності підприємств харчової промисловості в сучасних умовах», в в ОНТУ, м. Одеса.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження теоретичних та практичних питань бухгалтерського обліку та аудиту безготівкових грошових коштів підприємства, визначення їх сутності та її класифікації, особливостей організації фінансового обліку та аудиту на підприємстві, проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства з поглибленим аналізом грошових коштів за 2019-2021рр. на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод» дозволило зробити висновки:

1. Дослідження показало, що існує велика кількість підходів до визначення сутності поняття «грошові кошти» не тільки в публікаціях вчених, але й відповідно до нормативно-правових актів в залежності від галузі економічних знань та поставлених завдань дослідження. Грошові кошти – найліквідніші активи підприємства які включають готівку в касі, кошти на рахунках в банках, електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі, депозити до запитання та кошти в дорозі.

2. З метою складання фінансової звітності підприємства, грошові кошти класифікуються за окремими елементами обліку відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Відповідно до Форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» грошові кошти поділяють на: безготівкові кошти (рахунки в банках), готівку та інші гроші кошти та їх еквіваленти. В публікаціях вчені розглядають різні підходи до їх класифікації відповідно до мети дослідження та управління підприємством.

3. Досліджено документальне оформлення відкриття та закриття банківських рахунків для здійснення безготівкових розрахунків, документальне оформлення первинними документами операцій, аналітичний та синтетичний облік руху безготівкових грошових коштів та відображення у фінансової звітності, наведена кореспонденція рахунків.

4. Досліджені теоретичні аспекти організації аудиторського дослідження безготівкових грошових коштів, а саме: мети, завдання, предметної області

дослідження, методики аудиту безготівкових грошових коштів підприємства та суттєві порушення, які під час перевірки може виявити аудитор.

5. Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» ведеться згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 липня 1999 р. (зі змінами та доповненнями), Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення обліку безготівкових грошових коштів на підприємстві. Досліджено особливості організації бухгалтерського обліку та фінансового обліку безготівкових грошових коштів, складено кореспонденцію рахунків та відображення у фінансовому звіті малого підприємства.

6. На підставі даних форм фінансового звіту малого підприємства ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2019-2021 рр. був проведений економічний аналіз грошових коштів підприємства та встановлено, що:

– оборотні активи підприємства на кінець 2021 року в порівняно з попереднім 2020 роком збільшились на 18256 тис.грн або в 71,56%, це відбулось за рахунок збільшення запасів на 15510,6 тис.грн. або на 73,64%, інших оборотних активів на 2021,40 тис. грн. або в 6,4 рази, дебіторської заборгованості на 660 тис. грн. або на 16,01%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 64,7 тис. грн. або на 6,4 рази;

– аналіз структури оборотних активів на початок 2021 року найбільшу питому вагу займали запаси: 82,56%, частка дебіторської заборгованості склала –16,16%, інших оборотних активів 1,25%, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій 0,04%. На кінець 2021 року відбулись наступні зміни оборотних активів: збільшення питомої ваги інших оборотних активів на 4,1%п., запасів на 1% %п., грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 0,13%п., та відбулось зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості на 5,23%п.;

– на кінець 2020 р. відбулось збільшення суми грошей та їх еквівалентів на 6,7 тис. грн. або в 1,97 р. На формування даної зміни вплинуло тільки

зростання величини грошових коштів на рахунках в банках. Найбільшу частку структури грошових коштів займають саме рахунки в банках, частка яких на кінець 2019 р. та 2020 р. склала 100%;

– на кінець 2021 р. відбулось збільшення суми грошей та їх еквівалентів в 6,4 рази, що за рахунок зростання величини грошових коштів на рахунках в банках. В структурі грошей та їх еквівалентів також то найбільшу частку займають рахунки в банках– 100%. Такі зміни позитивно впливають на фінансовий стан підприємства.

– аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками за даними форми №1-м «Баланс» показав, що баланс не є абсолютно ліквідним та всі коефіцієнти ліквідності підприємства в 2019-2021рр. не знаходяться в межах нормативних значень, що свідчить про неплатоспроможність підприємства погасити або покрити свої поточні зобов'язання;

– підприємству необхідно розробити політику покращення фінансової стійкості та платоспроможності, інакше це може привести до банкрутства ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

7. Аудит фінансової звітності в частині відображення безготівкових грошових коштів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за станом на 31 грудня 2021 року показав:

– надана інформація свідчить про відповідність здійснюваної господарсько-фінансової діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» чинному законодавству. Прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність підприємства, у частині відображення безготівкових грошових коштів на основі облікових даних і в цілому вірогідно відображає фактичний фінансовий стан на 31.12.2021р. Фінансовий результат, відображений у фінансовій звітності, відповідає даним бухгалтерського обліку підприємства;

– фінансова звітність справедливо й вірогідно у всіх істотних аспектах відображає фінансовий стан ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за станом на 31 грудня 2021 р., а також результати його діяльності за 2021 рік, відповідно

до Національних стандартів фінансової звітності й інших нормативно-правових актів України;

– впродовж 2020-2021 років підприємство мало власний оборотний капітал для покриття запасів. Тому на початок попереднього року фінансова ситуація є не стійкою, і на кінець попереднього року вона залишається теж не стійкою, а на кінець звітного року ситуація погіршується і є кризовою, що дозволяє зробити висновок про фінансову не стійкість підприємства на ринку та негативні зміни у його діяльності;

– підприємству необхідно розробити політику покращення фінансової стійкості та платоспроможності, інакше це може привести до банкрутства ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

8. Для забезпечення оперативного контролю за рухом безготівкових грошових коштів, якісної організації їх бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» пропонуємо здійснювати:

– розробку фінансових планів надходження і витрачання грошових коштів на наступний рік, де буде розрахунок планового доходу від основної діяльності та витрати коштів у розрізі статей витрат. На початок кожного місяця доцільно було б формувати звіт за попередній місяць про надходження і використання грошових коштів та порівнювати його з плановими показниками. Така система контролю, є перспективною та значно вплине на підвищення ефективності усього процесу управління діяльністю підприємства;

– проводити їх економічний аналіз за запропонованим методичним підходом у п. 3.3 роботи, а саме: аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів; аналіз складу, структури та динаміки грошових коштів; аналіз ефективності використання оборотних активів; аналіз показників ліквідності балансу та впливу оборотності оборотних активів на зміну ліквідності за методичним підходом [32], що буди сприяти виявленню факторів впливу та усунення негативних з метою покращення використання фінансових ресурсів підприємства та ефективності системи управління та його функціонування;

– для визначення оптимального залишку грошових коштів і оптимізації розрахунків використовують моделі управлінського обліку, Міллера-Орра: враховує непередбачені коливання залишку грошових коштів на рахунку, що є характерним для підприємств, які не можуть точно спрогнозувати щоденний рівень надходжень та витрат й визначає інтервал між верхньою та нижньою межами коливання залишку, при якому мінімізуються сумарні витрати на утримання грошових коштів на рахунку [32, 39];

9. Наукова новизна одержаних результатів в даній класифікаційній роботі полягає в розробці напрямів вдосконалення бухгалтерського обліку, фінансово-економічного аналізу та аудиту безготівкових грошових коштів на прикладі діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» та застосування на ньому результатів проведеного дослідження.

10. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційної роботи, були опубліковані у 2 тезах у збірниках наукових праць [33, 41] (в тому числі 1 у співавторстві) та пройшли апробацію на наукових студентських конференціях: на IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 20-21 жовтня 2022 року (секція кафедри обліку та аудиту), в ОНТУ, м. Одеса; на XI Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року «Особливості аналізу доходів діяльності підприємств харчової промисловості в сучасних умовах», в ОНТУ, м. Одеса.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року № 996 XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 01.12.2023р.).
2. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій»: Інструкція від 30.11.99, №291. URL: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/instr291/> (дата звернення 01.12.2023р.).
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, від 30.11.99, №291. URL: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/instr291/> (дата звернення 01.12.2023р.).
4. Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах: Інструкція від 12.11.2003 р. №492 зі змінами і доповненнями. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 01.12.2023р.).
5. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Інструкція від 25.05.2021 р., №44, зі змінами і доповненнями. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 01.12.2023р.).
6. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку затверджений назом Міністерства фінансів України від 25.06.2003, №422 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text> (дата звернення 01.12.2023р.).
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» від 01.01.2014 р., №22. URL: https://buhgalter911.com/public/uploads/msfo/MSBO7_01012015.pdf (дата звернення 01.12.2023р.).

8. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України, від 07.02.2013 р., №73, зі змінами і доповненнями. URL: [//buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx](http://buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx) (дата звернення 01.12.2023р.).

9. Податковий кодекс України, затверджений від 02.03.2015 № 17, ст.112. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 01.12.2023р.).

10. Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»: Додаток до НП(С)БО 1 від 07.02.2013, №73. URL: <https://buhgalter911.com/blanki/finansovaya-otchetnost/formi-finansovoi-zvitnosti-zgidno-npsbo-1/formy-finansovoyi-zvitnosti-dodatok-1/> (дата звернення 01.12.2023р.).

11. Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності» від 07.02.2013, №562. URL: <https://buhgalter911.com/uk/blanki/finansovaya-otchetnost/formi-finansovoi-zvitnosti-zgidno-npsbo-1/forma-5-prymitki/> (дата звернення 01.12.2023р.).

12. Антонюк О.П., Супницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): Навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2015. 326 с.

13. Андрєєва Г.І. Економічний аналіз [навч.-метод. посіб.]. К.: Знання, 2008. 263 с.

14. Аудит: теорія і практика / Завгородній А.Г., Корягін М.В., Єлисеєв А.В., Полякова Л.М. Л.: «Львівська політехніка», 2006. 455 с.

15. Білоусько В. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 402 с.

16. Бондар М. І. Звітність підприємства : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2015. 570с.

17. Бухгалтерський фінансовий облік: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. Бутинця Ф.Ф. 6-е вид., перероб. і доп. Житомир: ПП. Рута, 2009. 765 с.

18. Валентинова Т. Вивчаємо оновлену інструкцію про безготівкові розрахунки // Все про бухгалтерський облік. № 115. 2006. С 27-28.

19. Вещунова М. Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. М: Фінанси і статистика, 2013. 145 с.

20. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа: Підручник. К.: Знання, 2008. 564 с.
21. Власик Н.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2010. 328 с.
22. Голов С.Г., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. К. 2006. С. 152-198.
23. Грабова Н.М., Кривонос Ю.Г. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках. К: А.С.К., 2002. С. 299-303.
24. Даньків Й.Я. Бухгалтерський облік : [підручник]. К.: Знання, 2013. 469 с.
25. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
26. Завгородний В.П. Бухгалтерский учет в Украине (с использ. Нац. стандартов): Учеб. пособ. для студентов вузов. 5-е изд., доп. и перераб. К.: А.С.К., 2004. 848 с.
27. Коблянська О.І. Фінансовий облік: навчальний посібник. К.: Знання, 2014. 473 с.
28. Косенко Т.Г. Економічна сутність безготівкових розрахунків підприємства та їх значення в сучасних умовах господарювання. Журнал Житомирської політехніки. №5, 2016. С.63-72.
29. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз: підручник К:ЦУЛ, 2008. 392 с.
30. Крушельницька Т.А., Павлова Г.Є. Управлінський облік та його складові: Економіка АПК. 2009. №20. [URL:http://www.agrosvit.info/pdf/20_2009/6.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/20_2009/6.pdf) (дата звернення 01.12.2023р.).
31. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Основи аудиту: [Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти]. Львів: «Новий Світ 2000», 2002. 504 с.
32. Купріна Н.М. Аналіз ліквідності активів в організаційно-економічному механізмі оптимального управління оборотним капіталом підприємств харчової промисловості // Управління фінансово-економічною безпекою підприємств харчової промисловості України: аналіз і синтез методів:

монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. В. В. Немченка. Одеса: Фенікс, 2013. С. 59-71.

33. Купріна Н.М., Молчанов В.І., Побожий Ю.О., Євич М.В. Аналіз ліквідності підприємства: теоретичний та практичний аспект // XI міжнародна науково-практична конференція «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття». 17 – 18 жовтня 2023. м. Одеса. С. 519-523.

34. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Основи аудиту [Текст] : [навч посіб.]. Львів: Каравела, 2004. 504 с.

35. Лебедик Г. В., Максютенко Н.О., Яценко В.В. Стан та перспективи організації безготівкових розрахунків в Україні // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 22. С. 166-171. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_22_38 (дата звернення 01.12.2023р.).

36. Левицька С.О. Звітність підприємств: підручник. Острого: НУ«Острозька академія», 2012. 230 с.

37. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2006. 523 с.

38. Маренков Н. Міжнародні стандарти фінансової звітності. М.: Іспит. 2005. 224 с.

39. Нападовська Л.В. Управлінський облік: Підруч. для студентів вищих навч. закладів К. : Книга, 2006. 544 с.

40. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник / Мін-во освіти і науки України, Чернігівський держ. Технолог. Ун-т ; ред. В. С. Лень. К.: ЦНЛ, 2006. 696 с.

41. Побожий Ю. Сутність та класифікація грошових коштів як основа бухгалтерського обліку безготівкових розрахунків підприємства // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. Матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 20-21 жовтня 2022 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2022. С. 33-36.

42. Сопко В.В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу. К.: КНЕУ, 2006. 478 с.
43. Тарасенко Н.В., Фінансовий аналіз: навчальний посібник Львів: «Новий Світ-2000», 2009. 444 с.
44. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник. 5-е вид., доп. і перероб. К.: А.С.К., 2005. 432 с.
45. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз : Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення і практичних завдань: К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 253 с.
46. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник Київ: ЦУЛ, 2008. 566с.
47. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік: [Посібник]. К.: Видавничий центр «Академія», 2002. 672 с.
48. Черниш С. С. «Економічний аналіз»: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 312 с.
49. Фінансова та статистична звітність ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2019-2021рр.
50. Хорунжий В.С., Шиманська Н.О. Фінансовий облік та звітність. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 288 с.
51. Шиманська Н.О., Литвинова Г. В. Основи фінансового обліку. Київ: Знання, 2021. 368 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК Б

РОБОЧІ ДОКУМЕНТИ АУДИТОРА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ БЕЗГОТІВКОВИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Аудиторська фірма «Студент»

Підприємство ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Період перевірки 20.11–01.12.2023 р.

Таблиця Б.1. – Тест внутрішнього контролю безготівкових розрахунків

з/п	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		так	ні	інф. відсутня	
1	2	3	4	5	6
I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ					
1.1	Безготівкові розрахунки здійснюються: - у національній валюті; - в іноземній валюті; - платіжними документами через банки;	+			
II. ПОТОЧНИЙ РАХУНОК У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ					
2.1	Наявність договору на банківське обслуговування	+			
2.2	Наявність у працівників бухгалтерії нормативних документів, що регулюють безготівкові розрахунки в національній валюті	+			
2.3	Форми розрахунків у національній валюті: - інкасова; - акредитивна; - вексельна; - за розрахунковими чеками	+			
2.4	Доручення на перерахування грошей із рахунка в національній валюті подаються: - на паперових носіях; - в електронному вигляді за	+			
2.5	Право підпису на банківських документах (електронного підпису) має: - тільки керівник; - керівник і головний бухгалтер; - делеговано іншим посадовим особам	+			
2.6	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень	+			
2.7	Наявність пропусків у нумерації платіжних доручень		+		

з/п	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		так	ні	інф. відсутня	
1	2	3	4	5	6
2.8	Регістри з обліку операцій на поточному рахунку в національній валюті формуються: - автоматизовано; - вручну	+			
2.9	Банківські виписки з додатками групуються і підшиваються в хронологічному порядку	+			
2.10	Доступ до комп'ютеризованого обліку операцій із руху коштів мають тільки особи, яким він необхідний у межах службових обов'язків	+			
2.11	Чи є в наявності акти (довідки) перевірок безготівкових розрахунків у національній валюті: - внутрішніх контрольних органів;	+			
2.12	Чи були встановлені порушення в обліку безготівкових розрахунків у національній валюті: - внутрішніми контролюючими органами;		+		
III. ПОТОЧНИЙ РАХУНОК В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ					
3.1	Наявність договору на банківське обслуговування	+			
3.2	Наявність у працівників бухгалтерії нормативних документів, що регулюють безготівкові розрахунки в іноземній валюті	+			
3.3	Форми розрахунків в іноземній валюті: - банківський переказ; - документарне інкасо; - розрахунковими чеками; - документарний акредитив	+			
3.4	Право підпису на банківських документах в іноземній валюті має: - тільки керівник; - керівник і головний бухгалтер; - делеговано іншим посадовим особам	+			
3.5	Наявність окремих синтетичних регістрів для обліку руху коштів у різних валютах	+			

Продовження табл. Б.1

з/п	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		так	ні	інф. відсутня	
1	2	3	4	5	6
3.6	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень на перерахування коштів в іноземній валюті	+			
3.7	Наявність пропусків у нумерації платіжних доручень на перерахування коштів в іноземній валюті	+			
3.8	Регістри обліку операцій на поточному рахунку в іноземній валюті формуються:	+			
3.9.	Банківські виписки з додатками групуються і підшиваються в хронологічному порядку	+			
3.10	Облік руху коштів в іноземній валюті ведеться у двох валютах: в іноземній валюті розрахунків і національній валюті	+			
3.11	Перерахунок залишку коштів в іноземній валюті здійснюється за курсом НБУ на дату звіту	+			
3.12	У звітному періоді надходив виторг в іноземній валюті		+		
3.13	У звітному періоді здійснювалися операції з продажу іноземної валюти		+		
3.14	Наявність замовлень на продаж іноземної валюти		+		
3.15	Наявність замовлень на купівлю іноземної валюти		+		
3.16	Наявність рахунків, відкритих в іноземних банках		+		
3.17	Наявність кредитів в іноземній валюті		+		

з/п	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		так	ні	інф. відсутня	
1	2	3	4	5	6
3.18	Наявність актів перевірок безготівкових розрахунків в іноземній валюті: - внутрішніми контролюючими органами; - зовнішніми контролюючими органами	+			
3.19	Чи були встановлені порушення в обліку безготівкових розрахунків в іноземній валюті: - внутрішніми контролюючими органами; - зовнішніми контролюючими органами?		+		

Виконав: Побожий Ю.О.

Ознайомився: Самойлов А.М.

Таблиця Б.2 – Програма аудиту безготівкових розрахунків

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Викона вєць	Метод	Примітки
1	2	3	4	5
1. Рахунки в національній валюті				
1.1	Перевірка наявності всіх прибуткових і видаткових документів, відображених у банківських виписках по рахунку	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.2	Перевірка наявності всіх банківських виписок	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.3	Перевірка відповідності дат платіжних доручень датам у банківських виписках	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.4	Перевірка повноти оприбуткування коштів, зданих із каси на поточний рахунок	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.5	Перевірка правильності заповнення платіжних доручень	Побожий Ю.О..	Вибірковий	
1.6	Звірка відповідності контрагентів за платіжними документами і за журна-лом-ордером	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.7	Таксування оборотів у виписках банку	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.8	Розрахунок залишків по рахунку на кінець дня	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.9	Перевірка правильності застосовуваної кореспонденції рахунків і повноти відображення операцій по розрахунковому рахунку в журналі-	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.10	Звірка оборотів і залишків у виписках банку та в Головній книзі	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
1.11	Зіставлення сум, відображених у фінансовій звітності, із залишком у регістрах бухгалтерського обліку й у Головній книзі	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2. Рахунки в іноземній валюті				
2.1	Перевірка наявності всіх банківських виписок	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.2	Перевірка наявності всіх прибуткових і видаткових документів, відображених у банківських виписках по рахунку	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.3	Перевірка відповідності даних виписок банку сумам, зазначеним у прикладених до них первинних документах	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.4	Звірка відповідності контрагентів за платіжними документами і за журна-лом-ордером	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.5	Перевірка своєчасності зарахування валютного виторгу на транзитний рахунок	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.6	Перевірка своєчасності відображення в обліку обов'язкового продажу валюти	Побожий Ю.О.	Вибірковий	

Закінчення табл. Б.2.

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Викона вець	Термін перевірки	Примітки
1	2	3	4	5
2.7	Перевірка правильності відображення в обліку доходів і витрат від реалізації іноземної валюти	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.8	Перевірка правильності сплати банку комісійної винагороди за проведення розрахунків в іноземній валюті й здійснення конверсійних	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.9	Перевірка правильності застосування курсу валюти при відображенні операцій у національній	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.10	Перевірка правильності визначення курсових різниць на дату операції і на кінець звітного	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.11	Звірка оборотів і залишків у виписках банку та в Головній книзі	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.12	Зіставлення сум, відображених у фінансовій звітності, із залишком у регістрах бухгалтерського обліку й у Головній книзі	Побожий Ю.О.	Вибірковий	
2.13	Складання Переліку виявлених порушень	Побожий	Вибірковий	
2.14	Направлення запиту на підтвердження залишків на рахунках	Побожий Ю.О.	Вибірковий	

Виконав: Побожий Ю.О.

Ознайомився: Самойлов А.М.

ДОДАТОК А
ТИПОВІ ПОРУШЕННЯ ПІД ЧАС АУДИТУ БЕЗГОТІВКОВИХ
ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ*

Операції	Види зловживань та порушень, які можуть бути виявлені під час аудиту
1. Безготівкові операції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність платіжних документів, що підтверджують факт здійснення операцій 2. Наявність документів, не оформлених відповідно до вимог законодавства 3. Невідповідність даних у платіжних дорученнях, що зберігаються у справах підприємства, яке перевіряється фактичним перерахуванням коштів 4. Невідповідність кореспонденції рахунків, зазначеної у платіжних документах, аналогічній кореспонденції в облікових регістрах. 5. Привласнення готівки, одержаної в банку 6. Неповне відображення в обліку операцій на поточному рахунку в національній валюті 7. Неправильний підрахунок підсумків в облікових регістрах. 8. Неправильне відображення операцій на поточному рахунку в національній валюті. 9. Перерахування коштів постачальникам на основі їх рахунків з незрозумілим і неточним штампом. 10. Переведення кредиторської заборгованості підзвітним особам з поточного рахунку в національній валюті через відділення зв'язку.

* Складено на підставі джерела [34]